

LAISKA

LIETUVIAMS

1 9 6 5

* * * GYVENIMUI TEKANT	362
J. Kubilius, S. J. TEILHARD DE CHARDIN	364
A. Zaparackas PASAULIO LIETUVIŲ JAUNI-	
V. Kleiza, E. Vilkas MO KONGRESAS	372
A. Grauslys NUMIRUSĮ PALAIDOTI	375
Konkurso dalyviai IŠTRAUKOS IŠ RAŠINIŲ	378
E. Vaišnienė EILĖRAŠČIAI	379
MELSTIS LIETUVIŠKAI:	
J. Kaseliūnas Ar dėl Bažnyčios Įstatymo?	380
K. Trimakas, S. J. Ar dėl ištikimybės tautai?	381
L. Zaremba, S. J. PASTORACIJA TARP LIETU-	
J. Bružikas, S. J. VIŲ PIETŲ AMERIKOJE	382
M. F. Caron BŪK MOTERIS — PAPERASTAI	383
Jaunimas MERGAIČIŲ KONKURENCIJA	384
G. Ivaškienė KALĖDOS ŠEIMOJE	384
B. Krištanavičius, S. J. NAŠLAIČIAI IR NAŠLAITYNAI	385
* * * ATSINAUJINANČIOJ BAŽNY-	
ČIOJ: Bažnyčia ir politika,	
Klausimai apie Mišių apeigas	391
K. Bučmys, O.F.M. EKRANO MIRGESY	392
SKAITYTOJO ŽODIS	394
1965 METŲ TURINYS	394

LAIŠKAI LIETUVIAMS — Tėvų Jėzuitų leidžiamas reli-
ginės ir tautinės kultūros mėnesinis žurnalas.

Redaktorius Kęstutis Trimakas, S. J.

Redakcijos nariai Gediminas Kijauskas, S. J.

Dr. Arūnas Liulevičius

Administratorius	Petras Kleintotas, S. J
Viršelis ir vinjetės	Algirdo Kurausko
Fotografijos	Algimanto Kezio, S. J.
Adresas	2345 W. 56th St., Chicago, 111 60636
Telefonas	REpublic 7-8400
Spaustuvė	Immaculata Press, Putnam, Conn.

Prenumerata metams — 3 dol.

LETTERS TO LITHUANIANS. Published monthly except July and August, when bi-monthly, by The Jesuit Fathers of Della Strada, Inc. Yearly subscription \$3.00, single copy 30c. Entered as second class matter and 2nd class postage paid at the Post Office, Chicago, Ill. and additional office of mailing in Thompson, Connecticut.

1965

Vol. XVI

LAISKAI
LIETUVIAMS

Nr. 11. GRUODIS - DECEMBER

*MĖNULIS nusileido, o visu
ryškumu sužėrėjo žvaigždės...
Tokiais momentais gera už-
miršti, iš kur esi ir kur eini,
kuo esi vardu, ir žiūrėti nauja-
gimio akimis... Kad taip gali-
ma būtų gyventi su nuolat pla-
čiai pravertomis akimis vis-
kam, kas gražu...*

Mikalojus Konstantinas Čiurlionis

GYVENIMUI TEKANT

■ NAUJAGIMIO AKIMIS

Šiame "L. L." numeryje minime M. K. Čiurlionio 80 m. gimimo ir P. Teilhard de Chardin 10 m. mirties sukaktis. Abu atrado savąsias vizijas ir abu jomis praturtino žmonių. Pasaulyje abu pamatė kažką naujo, nes į jį žvelgė, Čiurlionio žodžiais, "naujagimio akimis" (žr. citatą šio "L. L." nr. 361 psl.).

Analogiškai, tik nepalyginamai prasmingiau, tuos pačius žodžius galime pritaikyti Tam, kuris gimė pirmose Kalėdose. Ir jis į visa žvelgė Naujagimio akimis; ir jis žmoniją praturtino vizija — ne tik vizija, bet ir jos išganingu išikūnijimu, pats būdamas Dievas - su - mumis.

Mielus skaitytojus sveikiname tą Faktą mininčių švenčių proga, linkėdami to Fakto tikrove vis daugiau persisunkti. Juk ir mes esame pašaukti praturtėti to Naujagimio žvilgsniu bei gyvenimu.

■ NOBELIO TAIKOS PREMIJA

1965 m. Nobelio Taikos premija buvo paskirta Jungtinių Tautų Vaikų Fondui (*UNICEF*). Šis fondas, įsteigtas šelpti nuo antrojo pasaulinio karo nukentėjusius vaikus, šiuo metu yra išplėtęs savo veiklą visame pasaulyje, teikdamas skurstantiems vaikams maisto ir medicininę pagalbą. Jis yra remiamas JT valstybių ir pavienių asmenų aukomis, rinkliavomis bei kalėdinių atviručių pardavinėjimu.

■ VARGU AR GALIMA

Apie Bažnyčios atsinaujinimą sovietai daugumoje tyli, nes jis prieštarauja jų propagandai, religiją pristatant kaip "atgyvenusius prietarus". Tačiau jie negali visiškai užsimerkti; tad retkarčiais jį pavaizduoja kaip niekam tikusias pastangas pritaikyti prie pasaulio.

"Komjaunimo tiesa" (1965 m. rugpj. 13) komunistus net perspėja dėl tam tikrų iliuzijų: "Šios Vatikano bei kitų bažnyčių "re-362

formas" kartais sudaro atskiriems ateistams iliuzijas, esą, jei bažnyčia taikosi prie laiko dvasios, tai ji pripažįsta savo bejėgiškumą, ir dėl to religija savaime atmirs. Vargu ar galima sutikti su tokia argumentacija". Toliau paaiškinama kodėl: "Religija kito visos istorijos eigoje: pavyzdžiui, XVI a. prieš atskirus katalikybės požiūrius pasisakė protestantai. Nuo to religija neatmirė. Tas pat ir šiandien. Ji tik bando. Jono XXIII žodžiais tariant, jaustis "žemiškąja institucija" ir nepriešpastatyti savęs laiko dvasiai".

■ KUNIGAI-DARBININKAI PRANCŪZIJOJ

Kunigų-darbininkų sąjūdis Prancūzijoje vėl atgaivinamas išbandyti "pirmajam trijų metų periodui", taip nusprendė Prancūzijos hierarchija, išgavusi Vatikano pritarimą.

Šis sąjūdis buvo įsteigtas nukriščiūnėjusioms darbininkų masėms grąžinti krikščionybėn (žr. "L. L." 1964 lpkr. ir grdž. nr.). Kai kurioms neigiamybės išvengti 1953 ir 1959 m. sąjūdis buvo labai apribotas, kad nustojo ne tik savo vardo, bet ir efektingumo.

Kunigai vėl ims dirbti fabrikuose kaip paprasti darbininkai, tik gyvens kartu (pavieniai galės gyventi tik išimtiniais atvejais), galės išsirašyti į darbo unijas, tačiau jose negalės turėti atsakingų pareigų.

■ ... IR ARGENTINOJ

Kunigų-darbininkų sąjūdis tebuvo žinomas tik Prancūzijoje. Pasirodo, kad jų yra ir kitur. Tik jų darbas neišskyta viešumon, nebent krizės metu.

Tėv. Huidobro, anksčiau ruošėsis kunigo-darbininko pašaukimui Prancūzijoje, vysk. Jeronimo Podestos pritarimu, su kitais dviem kunigais ramiai dirbo fabrike Valentin Alcinoje nuo 1963 m. iki šios vasaros. Kai fabriko vadovybė atleido 120 darbininkų ir paliko juos be pragyvenimo šaltinio, kun. Huidobro suorganizavo streiką. Atleistieji savo darbus atgavo. Tik netrukus pats kun. Huidobro buvo iš darbo atleistas.

Keturiolika kunigų raštu parėmė kun. Huidobro veiklą: "Mes smerkiame elgesį (fabriko) administracijos, besikreipiančios į Bažnyčios hierarchiją sustabdyti gildų sąjūdį katalikybei plėsti".

■ KUNIGAI IR ATEITY NEVES

Spalio mėnesį popiežius Paulius VI pranešė, kad Visuotiniame Susirinkime nebus diskusijų apie Vakarų Bažnyčios kunigų celibatą (nevedimą). Jis pareiškė, kad neveddami "kunigai gali pilnai pašvęsti visą savo meilę Kristui ir be išimties didžiadvasiškai atsiduoti Bažnyčios tarnybai ir sieloms". Todėl Vakarų Bažnyčioje celibatas paliekamas.

Matyti, kaikurie vyskupai buvo įteikę prašymus Susirinkime kelti celibato klausimą. Visgi dauguma vyskupų gausiu plojimu pritarė šiam popiežiaus nutarimui. Vyskupams yra palikta galimybė savo nuomones pareikšti raštu pačiam popiežiui.

■ NIEKO ŽMONIŠKO

Raudonoji Kinija jau kuris laikas kaip perserga aukščiausią komunizmo laipsnį. Nužmoginimas vyksta ne tik praktiška kolektyvizacija, bet ir pačiame galvoje, išreikštame raštu, kuriame vengiamas kad ir bet koks pavartojimas žodžių kaip žmoniškumas" ar "žmogiška prigimtis". Prieš kiek laiko net Sovietų Sąjunga nukentėjo, kritikuojama Naujosios Kinijos Žinių Agentūros už jos tikėjimą, kad "kas nors žmogiško slypi net pavojingiausiam žmogžudyje".

■ VIENUOLĖS PRAŠO BALSO

Moterų didžiųjų vienuolių vyresniųjų suvažiavimas Denver, Colorado, priėmė rezoliuciją - prašymą Romai paskirti seserų atstoves į komisijas vienuolių reikalams, vykdysiančias Bažnyčios Susirinkimo nutarimus ir pagal juos keisiančias Bažnyčios kanonų įstatymus.

"Moters turėtų pasisakyti apie joms taikomas taisykles. Iki šiol tokias taisykles sudarydavo tik vyrai. Pasisakome stipriai už tai, kad mes būtume atstovaujamos", pareiškė sesuo M. Luke, Loretto seserų vy-

resnioji, dalyvavusi Bažnyčios Susirinkimo trečiojoje sesijoje klausytojos teisėmis.

■ AUKSAS TEKA Į EUROPA

Nuo senų laikų aukso ir valiutos rezervai valstybės išde skaitomi patikimu krašto turtingumo rodikliu. Štai kaip, pagal vokiečių savaitraštį *Die Zeit*, atrodo 1959 ir 1965 m. dešimt turtingiausių pasaulio kraštų (neįskaitant Sovietų Sąjungos, kuri savo aukso rezervų neskelbia): JAV 1959 — 19.5 milijardai dolerių, 1965 — 14.8; Vakarų Vokietija — 5.7, 6.4; Prancūzija — 1.7, 5.3; Italija — 2.9, 3.8; Šveicarija — 2.0, 3.0; Anglija — 2.7, 2.8; Kanada — 1.9, 2.5; Olandija — 1.3, 2.0; Belgija — 1.2, 2.0 ir Japonija — 1.3, 1.7. Tarp 10 suminėtų kraštų septyni yra europiečių. Nors JAV tebebirmauja, tačiau iš visų tik jų rezervai yra sumažėję Vakarų Europos sąskaiton.

■ EKUMENINĖS DISKUSIJOS

Pasaulinė Bažnyčių Taryba (*World Council of Churches*) paprašė Katalikų Bažnyčios vadovybės skirti teologų grupę ekumeninėms diskusijoms. Roma kvietimą priėmė. Sudarytas keturiolikos žmonių komitetas iš protestantų, ortodoksų ir katalikų, kurie dabar susitinka pokalbiams.

JAV katalikai užmezgė diskusijas su episkopalais apie Eucharistiją, su liuteronais apie Nicėjos Tikėjimo Išpažinimą, o su presbiterijonais, dalyvaujant ir moterims, apie Bažnyčios atsinaujinimą.

■ "LAIŠKAI LIETUVIAMS" DIDINAMI

Aktualėjant "L. L." turiniui, kylant skaitytojų susidomėjimui ir gausėjant bendradarbiams, didėja ir patys "L. L." vadovybe ir puslapių skaičiumi. Prie ligšiolinės redakcijos — vyr. red. K. Trimako, S. J., G. Kijausko, S. J., ir dr. A. Liulevičiaus — jungiasi buv. ilgametis "L. L." red. J. Vaišnys, S. J., B. Bulotaitė kaip technikinė redaktorė ir Alg. Kezys, S. J., kaip foto redaktorius.

Vienerių metų "L. L." vertė bus 5-6 doleriai, tačiau prenumerata bus keliami tik iki 4 dolerių, prašant skaitytojų ir toliau žurnalą remti aukomis.

Teilhard de Chardin

1955 m. balandžio 10 d. New Yorke staigiai mirė Teilhard de Chardin. Jeigu iki tol jis buvo daugiau žinomas tik mokslininkų ir artimų draugų tarpe, tai po jo mirties jo, kaip mokslininko, rašytojo, filosofo, mistiko ir pranašo, garsas nepaprastu greitumu praplito po visą pasaulį. Jo knygos, kurios iki jo mirties nebuvo atspausdintos, buvo išleistos ne tik prancūzų kalba, bet išverstos į visas vakarų pasaulio kalbas. Šiandien jo veikalai yra nagrinėjami mokslininkų rate-liuose, studentai graibsto jo knygas ir skaito su dideliu susidomėjimu. Lietuviams taip pat jis jau nebėra svetimas. Savo laiku *Tėviškės Žiburiai* davė apie jį trumpą studiją, *Drauge* buvo pasirodžiusios kelios žinutės; tilpo straipsnis "užlankstytų puslapių" ir daktaro M. iš Pietų Amerikos sunkiai suprantami išvedžiojimai. Pagaliau kiek išsamnesnis darbas pasirodė *Aiduose*. Tad Teilhard de Chardin nebus jau svetimas tam, kas mūsų spaudą šiek tiek sekė.

GYVENIMAS

Gal padės mums geriau suprasti šio žymaus mokslininko mintis, jeigu mes trumpai pažvelgsime į jo gyvenimą. Petras Teilhard de Chardin gimė 1881 metais Prancūzijoje nedideliame Auvergnijos provincijos dvariuke. Jo tėvas buvo archyvistas, linkęs prie tikslųjų mokslų. Petras, baigęs gimnaziją, įstojo į Jėzuitų Ordiną. Baigęs filosofiją Jersey kolegijoje, jis buvo pasiūstas į Kairą dėstyti fizikos ir chemijos. Būdamas tris metus Egipte ir vėliau keturius metus bestudijuodamas teologiją, jis kartu išgijo daug geologijos ir paleontologijos žinių. 1912 m. jis buvo pašventintas kunigu. Tais pačiais metais jis persikelia į Paryžių toliau studijuoti geologiją ir dirbti su žymiausiu archeologu Marcellin Boule Žmogaus Paleontologijos Institute. Tuo laiku jis susipažįsta su Bergsono *Evolution Créatrice* (Tve-

JONAS KUBILIUS, S. J.

— pažinęs Pierre Teilhard de Chardin asmeniškai ir perskaitęs apie 30 jo veikalų, daugelį dar iki šiol esančių tik rankraščiuose.

Per mano visą gyvenimą — mano gyvenimu — pamažu, pamažu pasaulis užsidegė mano žvilgsnyje, kol pagaliau, visas liepsnodamas aplink mane, jis nušvito beveik visiškai iš vidaus. Toks buvo mano pergyvenimas susiliečiant su žeme... — permatomas dievybės apsireiškimas degančios visatos širdyje..., Kristus, jo širdis; ugnis, galinti visur įsiveržti ir palaipsniui visur išsiplėsti. — Pierre Teilhard de Chardin

riančioji Evoliucija) ir susitinka su kun. Breuil, žymiu preistoriku, kuris atkreipė jo dėmesį į žmogaus išsivystymą. 1913 m. jis važiuoja aplankyti vietovės, kur buvo atrasta Piltdowno kaukolė. Čia jis susipažino su paleontologu Artūru S. Woodwardu. Laikė pirmojo pasaulinio karo jis tarnauja kariuomenėje ir, turėdamas daug laiko, pergalvoja savo kaip vienuolio ir mokslininko pašaukimą. Savo ištikimybę vienuolynui ir Bažnyčiai jis apvainikuoja įžadais 1918 m. Kaip mokslininkui, jam darėsi aiškiau ir aiškiau, kad visa pasaulio (į jį įskaitant ir žmoniją) apraiška (*phenomenon*) yra viena vientisinė evoliucija, išsivystymas. Jam, kaip kunigui ir mokslininkui, buvo labai svarbu suderinti evoliucijos teoriją ir teologijos mokslą.

1922 m. T. de Chardin apgina doktorato tezę Sorbonos universitete. Tais pačiais metais jis paskiriamas geologijos profesoriumi Paryžiaus Katalikų Institute. Jo paskaitos sutraukė didelį skaičių studentų, bet kartu tam tikro nepasitikėjimo iš kai kurių katalikų sluoksnių. 1923 m. jis buvo pasiūstas į Kiniją padėti jėzuitui Licent organizuoti paleontologijos muziejų. Jam grįžus į Paryžių, jo nebeleido tęsti paskaitų institute. Kai kurios jo idėjos pasirodė per drąsios. 1926 m. jis grįžo į Kiniją. Per dvidešimt metų jis atsiduoda grynai moksliniam darbui. Savo mokslinėse ekspedicijose aplanko Ameriką, Abisiniją, Indiją, Burmą, Javą. Tose ekspedicijose jis susitinka su garsiaisiais pasaulio paleontologais, kaip Hardt, Davidson Black ir kitais. Jis pats tampa vienas žymiausių paleontologų, atrasdamas *Sinanthropus* ir Javos *Pithecanthropus* liekanas. Tame laikotarpyje jis pabaigia redaguoti *Phénomène Humain (Žmogaus Realybė)*. Kaip specialistas, jis yra kviečiamas visiems svarbesniems paleontologijos klausimams spręsti. 1938 m. jis yra skiriamas

Paleontologijos ir Geologijos laboratorijos direktoriumi Paryžiuje. Deja, karas neleido jam tos vietos užimti ir jis pasilieka Kinijoje su savo moksliniais tyrinėjimais ir vieta.

1946 m. T. de Chardin sugrįžta į Prancūziją. Čia ištinka nelaimė — jo nepaprastai gyvas intelektualinis darbas nutraukiamas širdies smūgio. Sulaukia jis ir kito — dvasinio — smūgio: jam uždraudžiama priimti profesoriaus vietą žymiausioje Prancūzijos aukštojo mokykloje — Prancūzijos Kolegijoje (College de France). Tačiau tuo pačiu metu jis paskiriamas Valstybinio Mokslo Tyrinėjimo Centro direktoriumi ir išrenkamas Mokslų Akademijos nariu.

1948 m. Teilhard de Chardin kviečiamas į Ameriką. Iš čia jis du kartu nuvyksta į Pietų Afriką, kur Broomas ir Dartas buvo atradę įdomių liekanų, liečiančių žmogėną — hominidą *Australopithecus*.

1951 m. jis galutinai persikelia į New Yorko Wenner-Gren Tyrimo Centrą (*Wenner-Gren Foundation*). Čia jis padeda organizuoti antropologinių studijų tarptautinį simpoziumą, skaito paskaitas Columbijos ir Harwardo universitetuose, baigia rašyti savo veikalą *Le Coeur de la Matière (Medžiagos Širdis)*, pertvarko jau seniau parašytą veikalą *Le Groupe Zoologique Humain (Žmogaus Zoologinė Grupė)*, planuoja tolimesnius antropologinių studijų tyrimus Afrikoje ir Amerikoje. Deja, Velykų dieną, 1955 m. antras širdies smūgis sugriovė šito mokslo genijaus planus, atnešdamas staigią mirtį.

JÉZAUS DRAUGIJOJE IR BAŽNYČIOJE

T. de Chardin kelias nebuvo paprastas. Jis buvo kovotojas, pasiryžęs savo idėjas žmonijai kokiū nors būdu palikti. Laikė sa-

ATSISTOK čia, kur aš esu, ir pažvelk, ... ir pamatysi, kaip lengvai sujungiamos tos dvi žvaigždės, kurių skirtingos traukos buvo beišardančios tavo tikėjimą. Tau bestebint — nei maišant, nei painiojant — tikrasis Dievas, krikščionių Dievas, įsiverš į visatą, mūsų šiandienę visatą, — į tą visatą, kuri tave baugino savo siaubingu dydžiu ir pagonišku grožiu.

Pierre Teilhard de Chardin

vo gyvenimo jis negavo leidimo atspausdinti mokslinių-filosofinių veikalų. Buvo taip pat kelis kartus įspėtas, kad jo idėjos evoliucijos klausimu yra per drąsios ir net pavojingos. Todėl nėra nuostabu, kad vienas kitas pradėjo galvoti, jog jo santykiai su Bažnyčia ir Jėzuitų Ordinu buvo šalti, o jis liko užsidaręs savo vienatvėje. Taip pat vienas kitas pradėjo jį įtarinėti, esą jis skelbiąs mokslą, priešingą katalikų dogmoms. Net Roma buvo kelis kartus susirūpinusi dėl jo ir įspėjusi viršininkus. Atsimenu labai gerai 1938 metus. Pirmuosius T. de Chardin veikalus rankraštyje perskaitęs ir giliai paveiktas, nuėjau pas Lyono universiteto teologijos fakulteto rektorių pasitarti. Jis man patarė būti atsargiam. Esą jėzuitų priešai budi ir norėtų T. de Chardin sulikviduoti ir tuo pakenkti jėzuitams. Bet mes, studentai, buvome tiek sužavėti jo mintimis, kad, niekam nežinant, pasirūpinome visus jo raštus, virš trisdešimt, juos multiplikavome, studijavome ir diskutavome. Mūsų profesoriai, artimi T. de Chardin draugai, mus palaikydavo ir net mūsų diskusijas pravedavo. Jų tarpe buvo pasaulinio masto teologai, kaip H. de Lubac, P. Rodnet ir kiti. T. de Chardin idėjos mums buvo naujo pasaulio atradimas, o jo asmuo mūsų jaunosiose sielose išaugo į nepasiekiamą mokslininką, gilų mintytoją ir šventąjį. Pirmą kartą asmeniškai jį susitikau Paryžiuje 1947 m., kada jis gydėsi po širdies smūgio. Susitikau su juo tris kartus: vieną kartą mačiau jį jo mokslo studijoje, *rue de Baby lone*, o kitu du kartu pasivaikščiojome *Bois de Boulogne*. Kartu su mumis pasivaikščiojo chemijos ir biologijos prof. dr. Mastagli.

T. de Chardin turėjo tiek gerumo, žmoniškos šilumos ir paprastumo, pasitikėjimo Dievu ir žmogaus dvasia, jog jo rami, bet

pilna gyvybės, naujų idėjų ir planų kalba palenkėdavo be prievartos kito žmogaus galvą. Todėl aš nesistebiu, kad tokie žmonės kaip Julian Huxley, George Gaylord Simpson pasidarė jo asmeniniai draugai ir gerbėjai, nors jų įsitikinimai ir moksliniai siekimai buvo gana skirtingi. Iš tokių susitikimų grįždavau pasiilgęs sekančio.

Kiek aš žinau iš savo patirties, aš manau, kad visoje Prancūzijoje nebuvo nė vieno jėzuito, kuris jam nereikštų didelės pagarbos ir pasitikėjimo. Bet aš suprantu taip pat, kaip skaudu jam buvo, kuomet jam uždraudė spausdinti jo veikalus. Iš savo pusės jis neparodė nė mažiausio nepaklusnumo nei savo viršininkams, nei Bažnyčiai nei žodžiu, nei raštu, nei savo elgesiu. Priešingai, visur jis pareikšdavo pasitikėjimą Jėzaus Draugija ir Bažnyčia ir visokiais būdais ir visur gynė ją ir jos misiją pasaulyje. Retai esu susitikęs žmogų tokio gilaus tikėjimo. Jis tikrai nebuvo nei panteistas, nei sentimentalizmu atskiestas mistikas. Jo tikėjimas į vieną asmeninį Dievą ir į Jėzaus Kristaus istorinį asmenį pasireiškė visuose jo raštuose. Jeigu vis dėlto jis buvo kaltinamas skelbiąs pavojingą mokslą, tai buvo daroma tu, kurie arba nesistengė susipažinti su jo veikalais, arba buvo lengvai suklaidinti nauja jo terminologija — kaip įrodė H. de Lubac savo išsamioje knygoje *Religine mintis Teilhard de Chardin veikaluose*.

Tų, kurie neatsakingai T. de Chardin kaltino, nėra čia verta nė minėti. Jam pačiam būtų galima prikišti tik vieną dalyką, būtent, kad jis gimė bent pusę šimtmečio peranksti. Jau šiandien jo vardas yra minimas su pagarba visur. Ne vienas vyskupas ir kardinolas net ir Visuotiniame Bažnyčios Suvažiavime iškėlė jo nuopelnus žmonijai ir Bažnyčiai.

ŠIAIS LAIKAIS krikščionybė yra vienintelė minties srovė visoje noosferoje, kuri yra pakankamai drąsi ir pažangi apimti visą pasaulį, pajėgi siekti neriboto tobulumo... Šiandien vien tik krikščionybė pajėgia pasaulyje suderinti vienu gyvu veiksmu Visumą ir Asmenį, be kurio visa iki šiol atsiekta evoliucijos pažanga turėtų sužlugti.

Pierre Teilhard de Chardin

MOKSLININKAS

Jau 1922 m. T. de Chardin parašė gilią studiją apie geologinį vidurinės Prancūzijos kalnų (*Massive Central*) susiformavimą. Kiek vėliau paruošė gan išsamią studiją apie žinduolių geografiniai-geologinę plėtrą. 1931 — 1939 m. laikotarpyje jis dalyvauja septyniose didesnėse mokslinėse ekspedicijose. Žymiausias iš jų buvo visam pasauliui žinomos šiais pavadinimais: *Roy Chapman Andrews* vidurinėje Azijoje, *Hardt-Citroen* ir *Yale-Cambridge* šiaurinėje Indijoje, *Harvard-Carnegie* Birmanijoje. Jis praveda ir tvarko iškasinėjimus Choukutiene, Kinijoje, ir Hopefielde, šiaurinėje Afrikoje. Tų iškasinėjimų ir kelionių rezultatus jis aprašo, klasifikuoja ir paskelbia įvairių kontinentų moksliniuose žurnaluose. Jis sutvarko ir paskelbia visus atradimus Choukoutieno kasinėjimuose. Jo dėka buvo sutvarkyta Cenozoico laboratorija Pekinge. Be abejo, tuos darbus jis negalėjo vienas atlikti; su juo dirbo viso pasaulio mokslininkai: amerikiečiai de Terra ir Hallam Movius, kinietis Pei, vokiečiai Weidenreich, kanadietis Davidson Black, anglas George Barbour ir kt. Kartu su jais jis suorganizavo plačios apimties paleoantropologijos studijų centrus visoje Azijoje, įkūrė Geologijos ir Paleontologijos Institutą Pekinge.

Čia aš negaliu visų T. de Chardin mokslinių darbų net suminėti. Tam reikėtų atskiros studijos. Suminėjau tik kelis, kad skaitytojas turėtų bendrą vaizdą, kiek jis yra savo darbais prisidėjęs pastūmėti pirmyn geologijos, paleontologijos bei antropologijos mokslus. Claude Guénet, kuris bandė patiekti kiek platesnę jo mokslinių darbų studiją, prisipažįsta, kad tai neįmanoma vienam žmogui padaryti.

T. de Chardin raštų, pranešimų ir studijinių eskizų yra išbarstyta po visą pasaulį. Jis buvo žymus mokslininkas ne vien geologijoje, paleontologijoje ir antropologijoje; jis turėjo taip pat išsamų biologijos, geofizikos ir neurologijos mokslų pažinimą. Tai įrodo jo diskusijos su žinomu neurologu Claude Guénet, su biologais Julian Huxley ir Gaylord Simpson; tai patvirtina pastarasis mokslininkas naujausiame veikalė *View of This World*.

MĄSTYTOJAS

Kiek aš žinau, niekas nėra kėlęs klausimo dėl T. de Chardin mokslinių veikalų. Bet jie ir nėra įdomūs bendrai publikai ir svarstomi tik specialistų. Visai kas kita yra su juo, kaippo mąstytojo, veikalais. Apie juos plačiai diskutuojama ir kiekvienas jaučiasi kompetetingas savo žodį tarti. Pasvarstykite tad apie T. de Chardin mintijimą. Aš vartuju čia žodį *mintijimas*, nes žodžiai, kaip *filosofija*, *pasaulėžiūra* turi per daug suvaržytą prasmę, ir pats T. de Chardin nuojų kratėsi. Jis savo pasaulio pažinimą remia moksliniu patyrimu ir nenori traukti metafizikos sau į pagalbą. Tokio turinio veikalų jis yra parašęs virš keturias dešimtis. Didžiąją jų dalį esu skaitęs dar rankraštyje. Vėliau jis juos perredagavo, pataisė ir praplėtė, bet pagrindinė mintis yra pasilikusi ta pati. Jų didžioji dalis ir šiandien tebėra rankraščiuose. Iki šiol prancūzų kalba yra atspausdinti tik septyni jo veikalai: *Le Phénomène humain*, *L'Apparition de l'homme*, *La Vision du passé*, *Le milieu divin*, *L'Avenir de l'homme*, *L'Energie humaine* ir *L'Activation de l'energie*.

Tuos veikalus išvardinau prancūzų kalba. Juos išversti yra gan sunku, nes nėra tiksliai atitinkančių žodžių lietuvių kalboje.

Le *Phénomène humain* (*Žmogaus Fenomenas arba Žmogiškoji Realybė*) ir *Le milieu divin* (*Dieviškoji Aplinka arba tiesiog Dievuje*) susilaukė ypatingo pasaulinio susidomėjimo. Šiuose veikaluose T. de Chardin atidengia visai naują perspektyvą. Jo sintetinis ir genialus protas apima pasaulio visumą. Jo kruopštūs tyrinėjimai žingsnis po žingsnio veda jį prie šios žemės gimimo. Staigiai jam atsiveria akys, kad visi mūsų tyrinėjimai buvo užmiršę svarbiausią šios buities faktorių — laiką, lygų daiktų keitimuisi, kurio amžina ranka surašo savo kecionę neišdildomai geologiniuose sluoksniuose. Iš kosmo pasidaro kosmogenezė — pati žemė atsidengia kaip neišmatuojamo turtingumo knyga, kurioje mes galime sekėti visą jos istoriją. Ir čia T. de Chardin tikru mokslininko išvalgumu, neskubėdamas, žingsnis po žingsnio, versdamas lapą po lapo, stebi, kaip žemė, ataušusį, rengia sąlygas gyvybei. Pati žemė, susikaupusi, stauga pražysta gyvybe. Pradžioj vos pastebima, toliau vis aiškesnėmis formomis, kol galiausiai užsidega sąmoningumu, protingumu iki mūsų dienų aukštos civilizacijos ir kultūros.

T. de Chardin visuomet rūpėjo žmogus ir jo, kaip aukščiausiai išsivysčiusios biologinės būtybės, likimas bei istorija. Čia jam vėl padeda jo genialus žvilgsnis, kuris lengvai skiria pripuolamybes nuo daiktų esmės. Savo veikale *Phénomène Humain* jis skelbia visuotinę pasaulio evoliuciją, neišskiriant nė žmogaus. Šiandien tokia evoliucija yra bendrai mokslininkų priimta, net ir Bažnyčia yra pasisakiusi už tokią galimybę.

T. de Chardin teigia, kad pati pirmoji gyvybė prasidėjo susijungiant atomams ir molekules, molekulėms ir celes. Tą patį teigia ir biogenetikai. Pirmoji gyvybė, atsiradusi paprasčiausioje formoje, vystėsi toliau, priimdama vis naujas formas ir greit užvaldydama visą žemę.

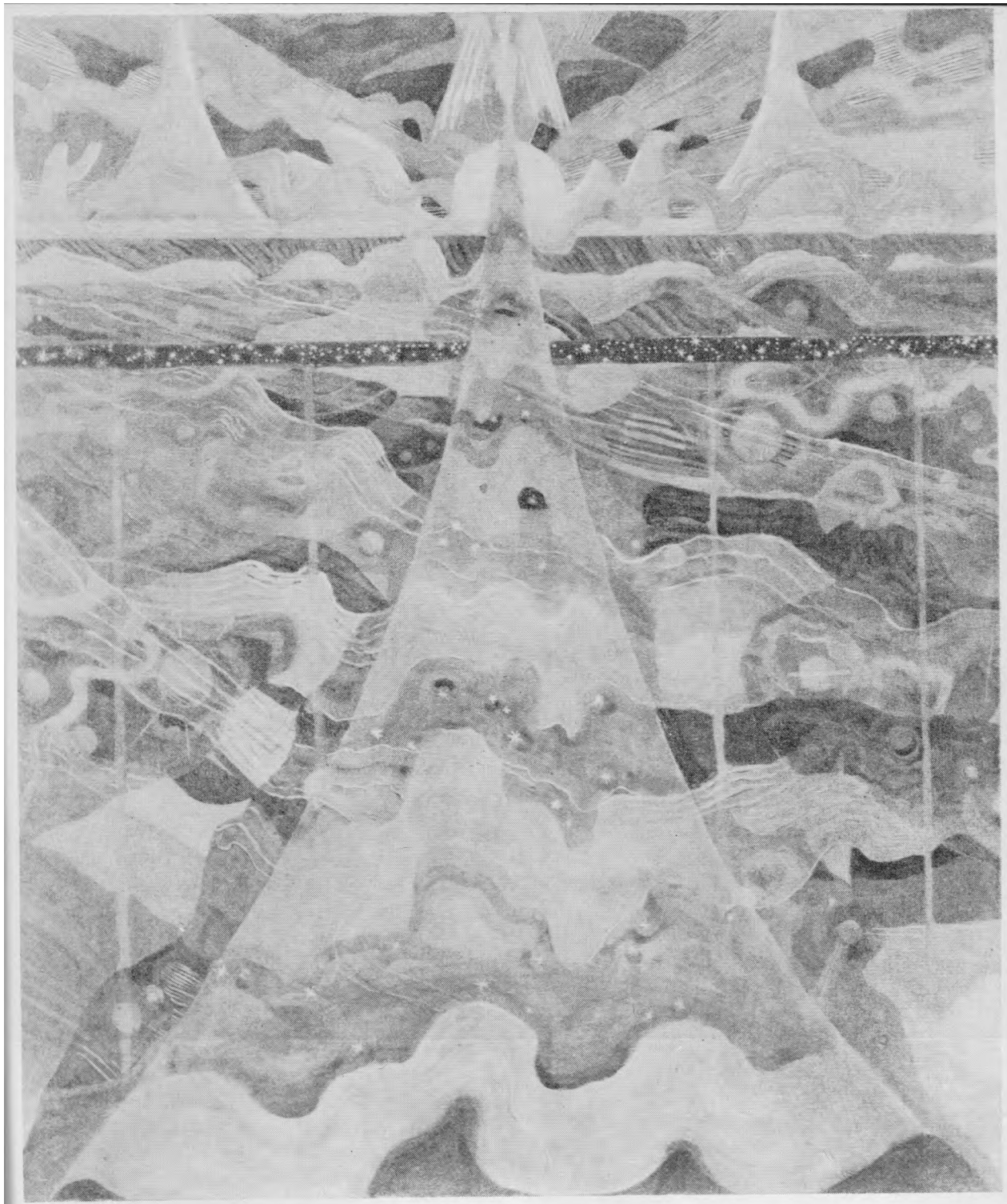
Suprantamiau galėtume šitaip išreikšti T. de Chardin evoliucijos teoriją: atomai, turėdami vidinę tendenciją jungtis, jungėsi į makromolekules, kurios, besikartodamos, pagaliau sudarė celes ir įgavo savivaldą. Turint savivaldą, galima priimti naujų medžiagų, augti ir dalintis. Savivalda, siekdamą įgauti daugiau galimybių apjungti daugiau medžiagos, pradeda ruošti sau priemo-

nes, kurioms jau reikia tobulesnio valdytojo. Todėl, krizei atėjus, gimsta instinktyvinė sąmonė. Ji, atsiradusi kartu su juslėmis, stengiasi savo jusles pratęsti, o tam jau reikia savimonės arba, kitais žodžiais, tikro protingumo. Sąmonei ir savimonei pasireikšti reikalingas smegenų ir nervų tinklo tobulėjimas. Tyrinėjimai parodė, kad kitimą žemesnės gyvybės į aukštesnę visada lydėjo smegenų ir nervų tinklo tobulėjimas. Šita evoliucijos eiga yra vadinama *cefalizacija*.

Pasiekęs savimonę, žmogus yra priėjęs biologinio išsivystymo ribą. Čia T. de Chardin projektuoja į ateitį. Jo logiškas protavimas yra labai paprastas ir tikslus. Savimonė arba personalizacija būtų absurdiška ir todėl buitiškai neįmanoma, jeigu ji neieškotų savyje atsiradusių galimybių tobulinimo ir nuolatinės stabilizacijos. Tos galimybės — tai didesnis ir tobulesnis pažinimas ir meilės ugdymas, o stabilizacija — tai amžinybės teigimas. Bet tame taške jo veikalas *Phénomène Humain* sustoja. Jeigu mes norime toliau sekėti T. de Chardin mintijimo kelią, mes turime eiti prie jo kito veikalo *Kristologija*.

Bandžiau kiek galima suprantamesnių būdu sutraukti pateikti skaitytojams T. de Chardin mintijimą. Jis nenori savo veikale duoti jokios filosofijos ar metafizikos, jis seka tik daiktų istorinę eigą, stebi ir daro išvadas. Jis turėjo nukalti savo terminologiją, kad ji būtų suprantama kiekvienam mokslininkui. Evoliucijos pradžioje ir pabaigoje jis pastatė *Alfą* ir *Omegą*. Mes galėtume sakyti, kad tai Dievas, viso pasaulio tvėrėjas, centras ir atbaiga. Jis kalba apie *kompleksifikaciją*. Mes galėtume pasakyti, kad efektingam vienetui sudaryti yra reikalinga daugialytė vienybė. Jis kalba apie *radialinę* ir *tangentialinę* energiją arba daikto vidujiškumą ir jo apraišką. Mes galėtume sakyti, kad kiekvienas daiktas be fizinių jėgų, kurias mes galime matuoti ir pasverti, turi dar savo natūralią paskirtį.

Nenoriu skaitytojo varginti techniškomis sąvokomis, žinau tik, kad jis tikrai manęs paklaus: o ką naujo T. de Chardin savo nauju mokslu žmonijai atnešė? Taip, jis pasaulio eigos nepakeitė, bet jis atnešė žmogui visai naują perspektyvą, gražino jam

M. K. Čiurlionis. Žvaigždžių sonata. Allegro. (Šiomet minima šio didžiojo lietuvių dailininko ir muziko 80 metų sukaktis).

Šis numeris iliustruojamas nuotraukomis iš Algimanto Kezio, S. J., naujų fotografijų parodos, vykstančios gruodžio 12-18 d., Jaunimo centre Čikagoje.

atsakomybę ir viltį. Iki šiol žmogus buvo vienas, savo amžinu pašaukimu atskirtas nuo pasaulio. Dabar jis yra pastatytas į pačią gyvybės ir pasaulio širdį. Jis yra tos pačios srovės nešamas, iškilęs iš jos kaip aukščiausia išsivystymo būtis. Ir dabar jis, turėdamas savimonę, pajunta atsakomybę ne tik už ateitį, bet ir už jame susikaupusią praeitį. Pasaulis turi realią istoriją, o žmogus nėra vien būties bėgimo stebėtojas, bet realus dabarties ir ateities kūrėjas. T. de Chardin parodė, kad baisi vienatvė yra iliuzija. Jis davė naują begalinės ateities viziją, išjudinančią žmogų ir sukeliančią jame naujų jėgų eiti pirmyn. Tuo būdu jis uždegė žmoguje norą dirbti, kurti ir aukotis.

Bet tai yra tik pirmoji jo mintijimo dalis. Savo veikale *Le Milieu Divin (Dieviškoji Ap-linka)* jis perduoda mums antrąją savo mintijimo dalį. Jeigu pirmajame savo veikale jis davė mums norą dirbti, kiurti ir tęsti šį gyvenimo procesą, tai šiame veikale jis mums nurodo to mūsų veikimo vertę. Mes, statydami šios žemės gyvenimą, vykdome kartu ir dieviškąjį planą. Mūsų veiksmas yra pašventintas Dievo valios ir planų vykdymu. Ši kalba yra labai panaši į Visuotinio Bažnyčios Susirinkimo kalbą, aptariančią Bažnyčios ir mūsų modernaus pasaulio santykius. Tarp Bažnyčios ir pasaulio buvo pasidaręs toks milžiniškas plyšys, kad susirūpinusi Bažnyčia pradėjo ieškoti galimybių jį panaikinti. T. de Chardin šią nelaimingą padėtį jau seniau pergyveno ir savo veikale *Le Milieu Divin* su dideliu įsitikinimu bandė mums išdėstyti.

JO KRISTOLOGIJA

T. De Chardin buvo ne tik didelis šio besivystančio pasaulio tyrinėtojas, bet taip pat giliai įsitikinęs katalikas ir kunigas, kasdien atnašaujās šv. Mišias. Kristus buvo ne tik jo gyveniman įaugęs, bet kartu jo viso gyvenimo ir mokslinio ieškojimo centras.

Karštai šį pasaulį mylį natūralistai dažnai sustoja prie krikščionybės durų, kurias jiems gali užtrenkti dažnai tradiciniai krikščionims pristatomas klaidingas pasirinkimas: mylėsi arba žemę, arba dangų. T. De Chardin tokio pasirinkimo nepripažino. Pa-

gal jį, dangų galima pasiekti tik mylint žemę, nes jos pačios ir jos vyksmo centras yra Kristus.

T. de Chardin minties evoliucija sekė visatos evoliuciją, kurios viršūnėj yra Kristus. Jis priėjo išvadą, kad milijonų metų bėgyje žemė apsidengė protingumo arba personifikacijos sfera (*noosphée*), kurios pagrindinės susibėgimo jėgos yra protavimas ir meilė arba, kitais žodžiais, sudvasinimas.

Leiskite man tai paašškinti, pirmu žvilgsniu, akrobatiškos logikos pavyzdžiu. Dvasingumas, atsiradęs labai ribotose jutimo priemonėse: regėjime, girdėjime, judesyje, jas pratęsia, pasinaudodamas fiziniaus dėsniais: pvz. regėjimą — teleskopu ir televizija; girdėjimą — radijo bangomis; judėjimą — lėktuvais ir raketomis. Dabar galime regėti už tūkstančių mylių, galime girdėti net tolimiausių žvaigždynų "muziką", galime judėti kelias dešimtis mylių į valandą.

Pagal T. de Chardin, evoliucijos galutinis tikslas yra medžiagos sudvasinimas, o išikūnijęs Dievas — Kristus yra dvasinių vertybių nepasiekiamas idealas. Savo asmenyje Kristus konkrečiai įgyvendino tobulumo idealą, o savo mirtimi ir prisikėlimu galutinai pajungė medžiagą dvasiai, mirtį gyvenimui ir nesantaiką vienybei. Taip Kristus tampa dvasinės traukos centru — *Omega*. Visų mūsų dvasinių jėgų susibėgimas yra nukreiptas į Kristų. Visgi žmonijos ateitis priklausys nuo jos pačios, nes ji yra pasiekusi savimonę.

* * *

T. de Chardin buvo begaliniai lakaus proto, gilios intuicijos ir lakios fantazijos asmenybė. Jo atvirumas ir nuoširdumas kitam žmogui liko ir dabar dar proverbiškas. Reali artimo meilė buvo spontaniška ir universali. Jo vienintelis tikslas buvo geriau tarnauti artimui ir tiesai. Kiekvienam gyvenimo kelionėje sutiktam asmeniui jis turėjo milžiniškos įtakos. Jis buvo tiek turtingos asmenybės, kad, rodos, turėjo tiek dvasinių išteklių, jog būtų galėjęs pripildyti visą pasaulį. Iš prigimties socialus, savo santykiuose su kitais jis parodė didelio patrauklumo. Jis mėgo praleisti ištuas valandas su savo artimaisiais ramiai kalbėdamas. Jis ir mirė su draugais besišnekėdamas. ***

JAUNIMO METAİ

Jaunimas laiko tėkmėje perima vyresniųjų darbus. Išėivijos, lietuvių tautos ir Lietuvos ateičiai reikia jaunimo, kuris savo idealizmu ir entuziazmu brandintų ir vykdytų tautinius mūsų idealus. Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Valdyba, siekdama sudaryti sąlygas dabartinei lietuvių jaunimo padėčiai laisvojo pasaulio kraštuose ir pavergtoje Lietuvoje apžvelgti, jaunimui į lietuvišką gyvenimą įtraukti ir jo pasiektiems laimėjimams mokslo, meno, literatūros, politikos, religijos ir kitose srityse išryškinti, jaunimo dvasiai naujiems darbams, polėkiams ir pasiryžimams uždegti, jaunimo tarpusavio bendravimo ir bendradarbiavimo nuotaikoms kelti, skelbia

1966 METUS PASAULIO LIETUVIŲ JAUNIMO METAIS. Šiam tikslui Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Valdyba: 1. Kviečia laisvojo pasaulio lietuvių jaunimą į šio jaunimo Kongresą Chicagoje, JAV, 1966 birželio 30 — liepos 3. 2. Kreipiasi į laisvojo pasaulio lietuvių bendruomenes, organizacijas, parapijas, spaudą, radijo valandėles ir visus lietuvius, prašydama jaunimui dėmesio, jo siekimų supratimo ir visokeriopos paramos. 3. Skatina visus domėtis jaunimo klausimais ir prašo padėti vykdyti Lietuvių Jaunimo Metų programą. 4. Prašo visuose raštuose, leidiniuose, spaudoje ir kitur 1966 metus žymėti Lietuvių Jaunimo Metais. Pasaulio Lietuvių Jaunimo Metai pradedami Kanados Lietuvių Jaunimo Kongresu 1965 spalio 9 Toronte, Kanadoje. Metų šūkis: Mūsų jėgos, mūsų žinios Laisvai Lietuvai Tėvynei!

Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Valdyba

JAUNIMO KONGRESAS

Jaunimo Metų didžiausias įvykis bus Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongresas Čikagoje. To Kongreso paruošiamajam komitetui vadovauja šešių asmenų prezidiumas. "L. L." redakcija kreipėsi į prezidiumo narius, pateikdama jiems visą eilę klausimų. Žemiau talpiname atsakymus trijų atsiliepusių narių: pirmininko Algio Zaparacko, vicepirmininko Vaclovo Kleizos ir informacijos skyriaus vedėjo Eugenijaus Vilko.

Ko tikimasi iš šio Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongreso?

Iš Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongreso tikimasi daug ko. Pirmiausia, šiame suvažiavime suvažiuos jaunimas iš įvairių kraštų, turės progos išdiskutuoti tolimesnę lietuvių išlaikymo galimybę, politinę padėtį ir turės suderinti visuose kraštuose tolimesnę veiklą.

(A. Zaparackas)

Kongresas turi bent keturis pagrindinius uždavinius: suburti, parodyti, sustiprinti ir ieškoti. Suburti galima didesnę mūsų jaunimo skaičių ir leisti jam drauge pabuvoti, pajusti bendrą ryšį ir pagyventi pakilia lietuviška nuotaika tas kelias dienas. Parodyti jaunimui ir plačiai mūsų, o taip pat ir amerikiečių visuomenei tai, ką mūsų jaunimas daro, siekia, kuo jis gyvena, kuo rūpinasi ir kokiomis nuotaikomis įsijaučia į lietuvišką dalį. Sustiprinti jaunime drašą ir pasiryžimą žengti lietuvišku keliu, kuris yra lietuvių ir pilnutinio žmogaus kelias. Ieškoti

372

naujų prošvaisčių bei būdų savo gyvenimu liudyti tai, ką žodžiais deklaruojame, tai, ką vadiname lietuviškumu ir humanizmu, nes niekuomet neprivalome pamiršti, kad esame žmonės sau ir kitiems.

(V. Kleiza)

Tikimasi, kad pačiame kongrese bus ko pasimokyti, pasiklausyti. Bet svarbiausia, kad kongreso proga bus daug galimybių susipažinti, pasidalinti patyrimu lietuviškajame darbe ir įsitikinti, kad mūsų uždavinys yra kitus lietuvius įtikinėti, jog tik bendrai dirbdami galėsime didesnių darbų imtis.

(E. Vilkas)

* * *

"Jaunimas" darosi labai plati sąvoka. Kuriam jaunimui kongresas taikomas?

Kongresan kviečiamas visas lietuvių kilmės jaunimas. Jaunimui pageidaujant, jaunuolio definicija nėra griežtai nustatyta; kiekvienas, kuris jaučiasi jaunu, gali kongrese dalyvauti.

(A. Zaparackas)

Kongresas taikomas visam lietuviškam jaunimui, neatsižvelgiant į jo amžių. Žmogus tol jaunas, kol nepradeda senti. Amžiaus ribą labai sunku nustatyti. Drįsčiau teigti, kad šis klausimas ir sudaro beveik didžiausius sunkumus beruošiant visą kongreso programą. Atrodo, jog bandoma ribotis jaunimu, esančiu tarp 16-17 m. ir ligi maždaug 35 m. Bet tai labai grubus aptarimas. Kongresan kviečiami dalyvauti visi, kuriuos domina jaunimas ir jo problemos.

(V. Kleiza)

Pirmoje eilėje kongreso programa taikoma jaunimui, kuris atvažiuos iš tolimesnių kraštų bei JAV ir Kanados miestų. Tikimasi, kad atvažiuojančių daugumas bus tarp 18 ir 30 metų, tačiau tai nėra svarbu, nes kongreso metu bus paralelinės sesijos ir tuo būdu visi dalyviai bus įtraukti į pasidalinimą žiniomis. (E. Vilkas)

* * *

Kas kongresui duos idėjinį turinį? Ar jame bus sudaryta proga jaunesiems išsikalbėti jiems rūpimais klausimais, ar bent besiklausant išsiaiškinti, kuriais klausimais jie turėtų rūpintis?

Prieš kongresą bus ideologinių organizacijų stovyklos. Stovyklos bus netoli viena kitos. Čia bus skaitomos paskaitos ir pravedamos diskusijos. Kiekvienas jaunuolis galės pasisakyti jam rūpimu klausimu. Pačiame kongrese prelegentai stengsis iškelti šių dienų jaunimo problemas ir jas su jaunimu padiskutuoti. (A. Zaparackas)

Jaunimo Metai sudaro Kongreso foną, todėl jame atsispindės idėjinis tų metų turinys. Tie, kurie norės kalbėti ir išsikalbėti, turės progos, nors tas gal ir bus laiko bei aplinkybių šiek tiek apribota. Bendrai paėmus, tokio pobūdžio sąskrydžiai nėra tinkama dirva platesnės minties diskusijoms. Tas turi būti atliekama šiaurėsniame ratelyje, kur kalba lengviau rišasi ir žodis drąsiau išsprūsta. Čia kaip tik ir iškyla reikalas atkreipti dėmesį į visą Jaunimo **Metų** programą ir paskirose organizacijose bei grupėse tas mintis svarstyti, kelti klausimus, ieškoti atsakymu gyvenimui ir sau. Kongreso paskaitos bei diskusijos bendrais bruožais bandys apžvelgti mūsų jaunimo padėtį laisvajame pasaulyje ir pavergtoje Lietuvoje bei stengsis mesti nauju minčių tolimesnėms diskusijoms bei dialogui savo tarpe. (V. Kleiza)

Kongreso programa jau baigiama paruošti turint galvoje skelbiamus kongreso ir Jaunimo Metų tikslus. Išsikalbėti kongreso dienomis

vargu ar užteks pakankamai laiko. Tačiau tam ruošiamos prieškongresinės programos-stovyklos. Reikia tikėtis, kad kiekvienas dalyvis įsitikins, kad garbė būti lietuviu ir todėl tokiais turime ir būt. (E. Vilkas)

* * *

Kokie, Jūsų nuomone, yra svarbiausi išėivijos lietuvių jaunimo reikalai šiuo metu?

Gal būt, pats opiausias klausimas yra, kaip jaunimui suderinti dviejų kultūrų ir papročių gyvenimą ir išlaikyti lietuvių. (A. Zaparackas)

Svarbiausi lietuvių jaunimo reikalai šiuo metu yra: a. Į ž v e l g t i į savo padėtį ir ją tinkamai suprasti. Esame išėiviai. Ar skiriamės kuo nors nuo kitų? Kaip kiti į mus žvelgia? Kokia yra mūsų padėtis šiame krašte, plačiame pasaulyje, pavergtoje Lietuvoje? b. Į s i s a m o n i n t i savo lietuviškąją būti, jos pareigas bei uždavinius. c. Į s i s a m o n i n t i išlikti ištikimais sau, savo tėvų žemei, žmogui. Didelis uždavinys, bet ar jis turi mus bauginti? d. I š k i l t i aukščiau masės, iškelti savo darbą ir savo kūrybą. Jau ne vienas iš mūsų tarpo suspėjo savo vardą iškelti mokslo bei kūrybos pasaulyje savoje aplinkoje. To privalo siekti kiekvienas. Lietuvis turi tiesti kūrybinį kelią į pasaulio sąžinę, nes tik tuomet svetimieji įvertins mūsų laisvės troškimus. Siekti mokslo viršūnių yra svarbiausias mūsų uždavinys savo būčiai pateisinti. Mes galime kurti laisvai, mekeno nevaržomi. Tos laimės neturi mūsų pavergtieji broliai. O tai mus ir įpareigoja intensyvesniam darbui, e. Į p r a s m i n t i savo išėivijos kelią yra dar vienas uždavinys ir tikslas mūsų jaunimui. Reikia įprasminti savo kaip žmogaus ir kaip lietuvių egzistenciją. Kitu atveju ar pajėgsime pasiteisinti prieš save ir prieš tuos, kurių aukos kelias krauju nužymėtas? (V. Kleiza)

Kiekviena jaunimo organizacija turi savo rūpesčių ir reikalų. Tačiau, tur būt, vienas bendras visų reikalas yra surasti jaunimo vadovų, kurie gyvu pavyzdžiu patrauktų jaunuosius. Su mažaisiais nedidelė bėda, nes tėvai juos priverčia bent šeštadieniais mokytis lietuviškai, draugauti su lietuviais sueigose ir važiuoti į stovyklas. Tačiau kas kita su aukštesnes mokyklas lankančiais. Kaip idiegti mintį, kad atsiskyrimas išsirašyti į kurią nors lietuvių studentų ideologinę organizaciją yra lietuviško gyvenimo atsisakymas? Kaip išsiaiškinti, kad, dirbdamas lietuviškoje ir amerikietiškoje ar kitokioje visuomenėje, žmogus turės pilnesnį gyvenimą?

Vienu žodžiu, matome, kad per jaunimo organizacijas yra išsigijamas lietuviškasis ištikinimas arba tikėjimas Lietuvos ateitimi ir mūsų pareigomis Lietuvai. (E. Vilkas)

* * *

Paskutiniu metu jaunoji karta labai suaktyvėjo ir kai kur net imasi iniciatyvos kelti pavergtos Lietuvos reikalus (pvz. žygiu į Jungtines Tautas New Yorke). Kaip kongrese bus pristatoma okupuotos Lietuvos situacija?

Jaunoji karta, kurią daugumoj sudaro čia baigę aukštuosius mokslus akademikai, visa laiką rado noro dalyvauti politinėje veikloje. Dabartinė lietuvių politinė veikla reikalauja, kad jaunimas stotų į buvusias politines partijas, kurios buvo įkurtos Lietuvoje ir tik tada galėtų įsijungti į politinę veiklą. Daugumas jaunimo nenori susirišti nei su viena politine partija, bet nori dirbti aktyvų tėvynės vadavimo darbą. New Yorko žygis yra gražus pavyzdys, kaip jaunajai kartai rūpi Lietuvos laisvinimo darbas. Gražus ir įtakingas jaunimo darbas atliekamas per "Lituanus" žurnalą, kuris supažindina pasaulio politikus ir visuomenę su Lietuvos kultūra ir Lietuvos laisvinimo byla.

Šiuo metu daugumas jaunimo ieško ryšio su tauta. Tai yra natūralus jaunimo troškimas. Dabartinę Lietuvos padėtį ir jaunimą pristatysime taip, kaip jis yra. Pristatysime jo atsielėjimus tautinius laimėjimus, jo troškimus, jo ateities pageidavimus ir t. t. (A. Zaparackas)

Tam tikslui bus skiriama viena akademinės programos dalis, kurioje bus bandoma supažindinti kongreso dalyvius su esama padėtimi okupuotame krašte. Ryšys su Lietuva jaunajai kartai turi gyvybinės reikšmės. Todėl bus stengiamasi atskleisti bent maža dalelė tos tikrovės, kuri šiuo metu dengia Lietuvos veidą. V. Kleiza

Į visus klausimus, kurie liečia okupuotą Lietuvą, bus atsakoma taip, kaip mūsų vadovaujantieji politiniai veiksniai pageidauja. Tuo tikslu yra palaikomas glaudus ryšys. Kas gali tačiau nesidžiaugti, kad jaunimas imasi iniciatyvos parodyti savo ištikinimus ir reikalavimus Lietuvai laisvės. Tokiems žygiams reikia pritarti, juos reikia remti, nes tik organizavimo darbuose išsigijamas patyrimas vadovauti. (E. Vilkas)

* * *

Ar vertėtų kongrese a) pristatyti tokius projektus kaip lietuviškąjį "Taikos Korpa"; b) kongreso dalyvius supažindinti su plačiame pasaulyje įvairiose srityse besidarbuo-

jančiais jaunais lietuviais; pvz. Taikos Korpe (Kasparavičiūtė), misijose (J. Kazickaitė), JAV del civilinių teisių (J. Liutkus)?

Jaunimo Kongresą galima vadinti "Taikos Korpu", nes tas jaunimas, kuris atvažiuos arba bus atvežtas iš kitų pasaulio kraštų, bus mūsų Lietuviškas Korpas, kuris, grįžęs į savo namus, perduos tą iškiepytą Jaunimo Kongreso dvasią savo krašto lietuviams. Yra malonu matyti mūsų jaunimą reiškiantis ir veikiant savo pasirinktojo krašto organizacijose ir veiksmuose, bet šiame Kongrese norėtume atkreipti kuo didesnę dėmesį į lietuvių ir Lietuvos reikalus. Politinis momentas Kongrese turėtų būti lietuvių jaunimo peticija Jungtinėms Tautoms, prašant Jungtinių Tautų svarstyti Lietuvos dabartinę padėtį, o antra — dėti visas pastangas, kad Laisvosios Europos Radijas (Radio Free Europe) pradėtų transliacijas į Pabaltijo kraštus.

(A. Zaparackas)

Pavyzdžiai kalba šimtą kartų geriau už žodžius. Todėl būtų labai sveika, jei vienu ar kitu būdu mūsų iškilesnieji jaunosios kartos žmonės atrastų tinkamą vietą kongreso programoje. To bus siekiama. Kiek pavyks, parodys ateitis. Kalbant apie įvairius projektus, kaip lietuviškąjį Taikos korpa, sveikintina kiekviena nauja pozityvi mintis. Konkrečiai jaunimo bendravimo klausimui bus skiriama atskira tema. Bendrai, Jaunimo Metų bėgyje turėtų kilti naujų konkrečių minčių, planų, sumanymų ateities darbams, nes tas rodytų, kad nestovime vietoje, bet žengiame pirmyn. Pasitenkinimas esama padėtimi yra didžiausias mūsų stabdis ne vienoje veiklos srityje. Nevertėtų bijoti drąsesnio žodžio ar naujesnės minties. Tik minčių pasikeitime galime pajusti gyvenimo pulsą.

(V. Kleiza)

Mano nuomone, bus bandoma kongrese pristatyti kokius nors naujus būdus, kurie kuo nors padėtų, pvz. kaip skiepai nuo kokios ligos. Tačiau tai priklausys nuo kalbėtojų ir diskusijų.

Vienas iš pagrindinių kongreso tikslų yra paskatinti visus dalyvius ateities lietuviškiems darbams. Taigi bus stengiamasi į kongresą pakviesti visus tuos lietuvius ir ypatingai jaunuolius, kurių darbai mes turėtume didžiulius. Pvz. jau turime keletą lietuvių karių, kurie yra pasižymėję kovose su komunistais Vietname; jeigu atvažiuos kas nors iš Taikos Korpo, tai bus malonu pristatyti; tikimės visos eilės jaunuolių, kurie yra pasižymėję įvairiose mokslo srityse; pagaliau reikia pagerbti ir iškelti jaunuolius, pasižymėjusius lietuvių jaunimo organizacijų vadovavime. (E. Vilkas)

NUMIRUSĮ PALAIDOTI

*Septintasis
gailėstingumo
darbas kūnui*

Laikas — tai mirtis, nes artina mirtį: kiekvieną laiko valandėlę kas nors kur nors miršta. Tai skamba žiauriai, bet, antra vertus, laikas, kurs sirgdina ir marina, taip pat gydo; jis apnuogina ir pridenigia — jis parodo tikrąją visko vertę, taigi — tiesą. O tačiau žmonės, kurie sunkiausiai pakelia juos liečiančią nepridengtą ir melu “nepagražintą” tiesą, labiausiai sukrečiami, kai susiduria su artimų žmonių mirtimi. Nenuostabu, nes “negalima atvertom akim žiūrėti nei į saulę, nei į mirtį” (La Rochefoucauld).

KAS YRA NUMIRĖLIS?

Nors šis klausimas atrodo beprasmiškas, nes visi į jį gali atsakyti, o tačiau konkretus. Mirusiojo vaizdas vienaip išgyvenamas tolimųjų, kitaip — artimųjų. Tolimiesiems, kurie nėra matę jo gyvo, jis yra tik negyvas, nejudantis, sustingęs kadaise buvusio žmogaus kūnas, tik kūnas. Artimiesiems gi, kurie su juo bendravo ir matė jį gyvą, kalbantį, besišypsantį, numirėlis kelia tų bendravimų atsiminimus, gaudumą, kančias ir ašaras. Jo pageltusio ir sustingusio veido rintis sustingdo net ir pašalinių šypsnius ir juoką, priglušina jų pasikalbėjimo toną, pripildydama jų dvasią sunkiai aptariamam nejaukumu.

Numirėlis — tai žmogus, kurs, prieš mirdamas, daugiau ar mažiau kentėjo, sirgo ar bent dėl sveikatos nusiskųdavo, tuo būdu kaip ir parengdamas artimuosius savo mirčiai. Jei toji liga buvo sunki, ilga ir nepagydoma, tai, anot La Bruyere, tokio ligonio mirtis buvo vienintelė išeitis, kuri jį iš kančios išlaisvino ir net jo artimiesiems palengvino, nes bejėgiškumas žiūrint į artimo žmogaus kančią ir ne-

galėjimas jam padėti gali virsti didesne kančia už paties ligonio kančią.

Numirėlis — tai tas, kurs, prieš mirdamas, išgyveno dvasinių kančių, atsiskyrimą su savaisiais, nejaukumą ir baimę, kurią daugelis mirštančiųjų jaučia. Sekant F. Mauriac, galima pasakyti, kad niekas nepažįsta tikros vienatvės, kol neišgirsta iš gydytojų lūpų “tam tikrų” žodžių (t. y. žodžių apie pavojingą jo sveikatos stovį). Tie žodžiai nebūtinai turi reikšti pasmerkimą mirčiai; jie gali būti tik pavojaus išpėjimas. Ir štai po tų žodžių turis draugų ir net labiausiai mylimas įžengia į baimės karalystę, į kurią niekas pasaulyje jo negali palydėti. Tada net mylį ir mylimi asmenys bei nuoširdūs draugai nutolsta, atsiriboja, nes pajunta, kad jis ir jie jau priklauso skirtingiems pasauliams.

Nejaukių nuojautų ir baimės pradeda išgyventi tie, kurie išgirsta, kad kažkas beldžiasi į jų gyvenimo duris. Nuojauta ir baimė virsta dideliu įtarimu, kai jie, pabuvę ilgesnį laiką ligoninėje ir nepagydyti, iš ligoninės išrašomi. O ir pats kasdienis jėgų silpnėjimas parodo, kad tas siūlas, kuris virš jų galvų kabantį kardą laiko, vis darosi silpnesnis ir trapesnis.

Numirėlis — tai tas, kurs dar oficialiai neatsisveikinęs, su visais atsisveikino. Tam paskutiniam leliamam atsisveikinimui gyvenimas jį ruošė įvairiais kitais atsisveikinimais. Tie atsisveikinimai buvo nusivylimai žmonėms, draugų, gėsių ir pažinčių nutraukimai, įvairios jo gyvenimo suaktys, apvainikuojančios ir užbaigiančios jo gyvenimo atskirus tarpnius, ir t. t. Juk visas žmogaus gyvenimas, anot R. M. Rilkes, yra atsi-

ALFONSAS GRAUSLYS

sveikinimas, kurs išlaisvina širdį nuo visų prisirišimų. Tiegi visi atsisveikinimai — tai dalinės mirtys, Paskutinio Atsisveikinimo pratimai ir todėl šia prasme “kūnas miršta tik vieną sykį, bet siela daug kartų gyvenime!”

Numirėlis yra tas, kurio turtas jo paties testamentu atitenka artimiesiems arba tampa kitų, net visai tolimų, nušavinamas. Todėl jis žengia į grabą virtęs visišku beturčiu. Ši mintis veikė rašytoją J. Green, kuris savo dienoraštyje rašė: “Ant rytojaus, po mano mirties, viskas, ką aš turiu, kaip knygos, baldai, paveikslai, bus kitiems išdalinti. Tai apgaulinga nuosavybė. Šis jausmas, kad niekas nepriklauso mums (gal tik rožančius, kuris bus įdėtas į grabą), kad viskas yra paskolinta naudotis trumpam laikui — kaip visa tai neišlaisvina mus iš pasaulio?!”

Numirėlis — tai kūnas, kurį stengiamasi, kiek tai padarumas leidžia, greičiau pašalinti iš savo tarpo, nes jo ilgesnis pasilikimas daug kam drumsčia nuotaiką, trukdo gyvųjų darbą ir jų gyvenimo tvarką. Tai išimtas iš apyvartos pinigais. Tai amžinybės antspaudo pažymėta esybė, kuri žemės gyvenimui netinka.

Patsai mirimas ir numirėlio genda kūnas parodo visą žmogaus mizeriją, vargingumą. Tą vargingumą rašytojo H. Balzaco mirties proga yra pajutęs ir savo raštuose užrašęs rašytojas V. Hugo: “Lavono kvapas pripildė namus... Jo veidas pasidarė violetinis, beveik juodas... Nepakeliamas kvapas sklido iš lovos...” Anot jo, tokios mirtys religiniai sukrečia... Nenuostabu, kad žvelgimas į numirėlį ir į kapo duobę nevieną yra tiek sukrete, kad tas sukretimas yra virtęs atsivertimu.

KĄ REIŠKIA PALAIDOTI?

Palaidoti — tai tradicine prasme atiduoti žemei tą kūną, kurio sudėtinės dalys randamos žemėje. Palaidoti — tai įvykdyti Pelenų dienos liturgijos žodžius: “Dulkė esi ir dulkė pavirsi”. Jei lavonas ir būtų sudeginamas, tai šie liturgijos žodžiai vistiek išsipildytų. Atiduodant kūną žemei, išsipildo Šv. Rašte Jobo lūpmis mirusiųjų vardu tarti žodžiai: “Grabas bus mano namai... Tarsiu duobei: Esi mano tėvas; kirminams gi: Jūs esate mano motina ir mano sesuo”.

Bet, kadangi visų laikų žmonės jautė, kad žmogaus kūnas nėra vien kūnas ir kad jo kūnas tėra žmoguje esančio aukštesnio prado įrankis, todėl mirusiųjų kūnai visokiais būdais būdavo pagerbiami ir su religinėmis apeigomis laidojami. Senovės Egipto mumijos, išlikusios iki mūsų laikų, liudija apie tą pagarbos pareiškimą.

Krikščionybė, sielos vertę labiausiai pabrėždama, atitinkamai labiau gerbia ir mirusiojo kūną. Jei šventųjų relikvijų yra gerbiamos, tai turi būti gerbiamas ir šiaip kiekvieno krikščionio kūnas, kuris, anot Šv. Rašto, yra “Šv. Dvasios šventykla”. Nors mirusiojo kūnas tėra tik tos šventyklos griuvėsiai, nors tasai kūnas, dar žmogui gyvam esant, ir nebūtų buvęs sielos tobulumo ir Dievo malonės pašventintas, bet juk ir garbingų statybų griuvėsiai stengiamasi išlaikyti ir tuo būdu juos pagerbti. “Kaip motina kas vakarą su malda guldo vaiką į lovą, taip ir Bažnyčia guldo savo vaikus į grabo poilsį” (kard. Faulhaber).

O tačiau, nežiūrint religingiausio ir išklmingiausio palaidojimo, palaidoti — tai pa-

miršti, nes, kas pranyksta iš akių, tas dėl žmogaus silpnumo pranyksta ir iš atminties. Miręs dar vis yra gyvas (o kartais net gyvensnis, negu gyvenamas žemėje) tik vieno kito artimesnio žmogaus atmintyje, bet daugumai jis pasidaro lygus visai negyvenusiam. Taip įvyksta net ir su didžiaisiais. Imkime keletą pavyzdžių iš muzikų gyvenimo. S. Bacho sarkofagas buvo tiek pamirštas, kad tik pripuolamai jis tapo vėl rastas. Palestrinos kapas vos tik dvylika metų po jo mirties buvo sunaikintas Romoje, perstant šv. Petro baziliką, kurioje jis buvo palaidotas. Mocartas buvo taip greit pamirštas, kad net nebuvo kam palydėti jo kūną į kapus. Tuo pasipiktinęs šiandienis vokiečių katalikų mąstytojas J. Langbehnas rašė: “Mocartas liko kaip šuo palaidotas — šis prakeikimas dar šiandien slegia Europą”. Blogai jausdamasis ir būsimą greitą po jo mirties pamiršimą ironizuodamas, A. Schoenbergas su pagrindu sakė, kad jis savo pažįstamus dalina į dvi rūšis: vieniems jų jo mirtis sugadins ūpą vieneriems pietums, kitiems gi — dvejiems. Dar didesnės ironijos šiuo atžvilgiu jaučiame rašytojo V. Hugo žodžiuose: “Mirtis yra bent tiek naudinga žmogui, kad bent valandėlei primena apie jo buvimą”.

MEILĖS DARBAI

Artimo meilės darbai atliekami pačiam mirusiajam ir likusiems jo artimiesiems.

Mirusiajam patarnaujame, dalyvaudami jo laidotuvėse (jei jis artimas ar pažįstamas) ir prisidedami auka ir darbu prie palaidojimo tų, kurie artimųjų neturi ir kuriais nėra kam rūpintis. Šitokiais patar-

*Jei kas savo gelmėje klausosi balsų,
tai girdi jis ypač mirusiuosius.*

Antoninas Sertillanges, O. P.

navimais parodome tikrąją artimo meilę, nes iš numirėlio jau jokio dėkingumo tikėtis negalime ir todėl yra mažiau pavojaus, kad tokia meilė bus egoizmo suteršta ir nuvertinta.

Šią meilės patarnavimo dvasią temdo tik tie laidotuvių palydovai, kurie, išsiblaškę ir apie viską plepėdami, atlieka tik mandagumo (kad ir nemandagiai!) darbą mirusiojo artimiesiems. Tokie turėtų prisiminti, kad „mirtis yra didelė galybė. Prieš ją nudengiame galvą ir artėjame prie jos ant pirštų galų“ (T. Mann). Atsimindami tokių laidotuvių dalyvių pagarbos stoką, kai kurie žymieji žmonės yra davę originalių parėdymų dėl savo būsimų laidotuvių. Taip pvz. rašytojas Pirandello reikalavo, kad jo laidotuvėse dalyvautu tik trys: arklys, kuris trauktų laidotuvių vežimą, vežėjas ir jis pats grabė; laidotuvės turėsiąsios įvykti naktį nykioje tamsoje.

Mirusiojo atminimas pageriamas, kai kurį laiką išoriniai ir išvidiniai laikomasi gedulo; pavyzdžiui, kai vengiama dalyvauti triukšminguose pasilinksminimuose. Taip pat vengiama apie jo neigiamybės kalbėti. Jau romėnų senovėje buvo skelbiama: „de mortuis aut bene aut nihil“ (apie mirusius tekalbama arba gerai, arba nieko). Labiausiai mirusieji pageriami, kai darome tai, ko jie iš mūsų reikalautų, jei būtų gyvi.

Daug yra melo ir tragikomiško prado, kai laidojimo proga sakomose kalbose miru-

sieji keliami į padanges, kai tuo tarpu, jiems gyviems esant, niekas iš tų pačių kalbėtojų apie jų didybę niekada neprisimindavo. Kažin ar perdėtai išpūstos kalbos pagerbia mirusįjį? Gal jos, kad ir kita prasme, lygios tiems išoriniams mirusiojo pagražinimams, kuriuos atlieka graboriai? Šiuo nenoriu paneigti faktų, kad turime pagerbti nusipelnčius žmones, tik gaila, kad jų didumas dažnai pamatomas tik jiems mirus!

Prie labdarybės darbo čia priklauso ir mirusiojo artiesiems reiškiamą užuojautą, taigi toji moralinė parama, kuri jiems padeda ištikusį smūgį pakelti. Nuoširdūs ir artimi laidotuvių dalyviai tos užuojautos reikalą supranta. „Kito kančia man nepakeliam. Vienų laidotuvių proga kažkas šaukė manyje: Apkabink jį! (t. y. tą, kurs dėl savo artimo mirties kenčia— A.G.). Bet aš to nepadariau. Kristus tai būtų padaręs. Mes beveik niekada nedarome, ką Kristus būtų daręs“ (J. Green). Tai užuojautai mus kaip tik įpareigoja Kristus, kurs, matydamas seserų skausmą dėl jų brolio Lozorius mirties, „susigraudino, susijaudino ir apsiašarojo“ (Jon. 11, 33. 35).

Užuojauta pareiškiamą atsilankymu šermenyse, laidotuvėse ir jų pamaldose, vainiko ar gėlių atsiuntimu, aukojimu Mišioms už mirusįjį. Prie šio labdarybės darbo priklausytų ir kurį laiką dažnesnis atsilankymas pas mirusiojo artimąjį (ypač, jei jis liko vienišas) ar pakvietimas jo pas sa-

ve. Prie šio darbo priklausytų ir objektyvus spaudoje iškelimas tikrų mirusiojo nuopelnų ar gerų savybių.

Dalinai visų, o ypač artimųjų, pareiga mirusiesiems, yra rūpintis jų kapų tvarkingumu. Lietuvoje, nors kapinėse daug kur ypatingos tvarkos ar grožio nebuvo, tačiau mirusiųjų ir kapinių kultas buvo labai gyvas. Dar prieš Nepriklausomybės laikus lietuvių dauguma kaimuose ir miesteliuose šventadienių popiečiais lankydavo kapines. Toksai kapinių lankymas, paminklinių įrašų skaitymas, mirusiųjų amžiaus su savuoju lyginimas sukeldavo nemažą prasmingų minčių. Jei „laidotuvės turi savyje kažko dorinančio“ (T. Mann), tai tą pačią itaką pajuntame ir kapines lankdami. Kapinės yra „Dievo dirva“ (Tertulijonas), tai kviečių laukas, kurs viltingai derliaus laukia, o tasai derlius, pagal Šv. Raštą, yra mirusiųjų prisikėlimas.

* * *

Matydami apie save vienas po kito nuolat mirstančius žmones, tartum girdime Šopeno gedulingame marše juntamus laiko žingsnius, kurie, gyvybes trypdami, viską ir visus neša į kapines ir pamiršimą. O tačiau Kristaus Prisikėlimo spinduliai nušviečia ir tamsiausią kapo duobę.

Šiuo straipsniu baigiamas ciklas apie gailėstingumo darbus kūnui. Sekantiems metams kun. Alfonsas Grauslys ruošia straipsnių seriją apie meilę pasaulio literatūroje.

IŠTRAUKOS iš 1964-1965 m. konkurso nepremijuotų rašinių apie santykius tarp tėvų ir bręstančio jaunimo.

PERDUOTI DVASINĘ KULTŪRĄ

Mes nepajėgiame taip greitai absorbuoti svetimą kultūrą, kaip mūsų bręstantis jaunimas. Mūsų brendimas vystėsi kitoj — mūsų tautinėj — kultūroj, ir dėl to nenuostabu, kad šių jaunystėj įgytų vertybių išsižadėti negalime. Tuo tarpu jaunimas, paliestas kitų vertybių ir kitų reikalavimų, išeina į dvikovą su savo tėvais ir apskritai visa vyresniąja karta. Šeima, kurioje viešpatauja gera dvasia, paremta krikščioniškais principais ir tradicijomis, visada suteiks pakankamai užuovėjos gyvenimo sukuriuose besiblaškančiam jaunuoliui. Šių tradicijų vertinimas ir jų tvirtas išlaikymas istorijos bėgyje yra labai daug davęs mūsų tautai. Todėl mūsų pagrindinis uždavinys perduoti bręstantiai kartai mūsų tradicijas, religiją, tautiškumą, žmoniškumą ir moralumą. Žinoma, jie turi būti jaunuolių širdyse skiepijami ne prievartos keliu, bet geru pavyzdžiu.

Paguoda

GILUS KRIKŠČIONIŠKAS AUKLĖJIMAS

Gėrimės ir didžiuojamės jaunimo pažangumu ir išsimokslinimu. Bet visgi reikia praskleisti tą uždangą, kuri uždengia vaikų santykius su tėvais. Pradengę tą uždangą, pamatysime daug tokių faktų, labai skaudinančių ir veikiančių į tėvų jausmus.

Dažnai tenka nugirsti tėvų aimanas, nusi-skundimus dėl bręstančių vaikų nedrausmingumo, tėvų negerbimo ir kartais net skriaudimo. Kodėl gi šios neigiamybės yra išsigalėjusios? Tiesa, daug yra priežasčių, bet labiausiai pažymėtina pagrindinė — religinis indiferentizmas. Jei jaunimas nepaiso religijos, tai kaip jis pildys Dievo įsakymą: "Gerbk tėvą ir motiną".

Dzūkų Kelmas

Ko vertos pastangos raginti vaiką melstis, eiti sakramentų, siūlyti išviršines formas, kai jis nesugeba pajusti gilosios šių dalykų esmės. Ar nebūtų tas pats, kaip kalbėti į jį svetima kalba?

Po gražiai išmuktų poterių, ar aš jam kalbėjau apie Dievą, mūsų Tėvą, apie jo gerumą? Apie Kristų, taip dieviškai tobulą ir taip žmogiškai artimą?

Ar vaikai matė kada meldžiantis mane ar tėvą? Tur būt, kad ne. Gal tik bažnyčioj. Tėvelis mus nuveždavo į bažnyčią ir atvažiuodavo parsivežti.

Gražūs pažadai auginti vaikus giliai krikščioniškai liko niekuomet neštesėti...

Šilainė

Užuot kalbėjus apie jaunimą, vertėtų atkreipti dėmesį ir į pačius tėvus. Daugelis jų taip pat, paveikti šių dienų gyvenimu ir prisitaikę prie šio krašto sąlygų, negyvena mūsų tradicinės šeimos gyvenimu. Pavyzdžiui, kad ir religinis auklėjimas. Šiame krašte ši sritis pavesta konfesinėms ar parapijinėms mokykloms, kur dažniausiai visa atsakomybė paliekama mokyklos seselems. Dėl to vaikuose išugdomas tik išviršinis, o ne įgimtas ir natūralus religinis jausmas. Anglų kultūros istorikas Ch. Dawsonas tokius jaunuolius vadina subreliginiais, nes juose palinkimas ieškoti Dievo yra užslopintas...

Todėl tėvai turėtų religiniame auklėjime taip pat aktyviai dalyvauti savo geru pavyzdžiu.

Paguoda

TĖVŲ NEGEROVĖS ATSILIEPIA

Kartą išgirdau Algį besiginčijant su savo sesute. Atsimenu, kaip jis primygtinai kartojo tuos pačius žodžius, o ši vis sakė: "Nerėk, nerėk". Tai buvo mūsų pačių paveikslas, kuris sukrėtė mane. Kaip norėjau, kad tėvas jį pamatytų. Bet jo nebuvo namie, kaip paprastai...

Šilainė

NEIŠTIKIMYBĖ

Šiandien yra ištekejusių moterų, kurios ne tik

*Deimantiniai žiburėliai
ore spurdančios kojytės
pūstas, apvalus pilvukas
ir varlytė vonios prūde
akso minis mieguistėlis
gintarinis sūnužėlis*

kad apleidžia šeimą, bet ir pačios save pastato rizikingon padėtin, pasidarydamos daugumos pajuokos objektu. Ko tada gali laukti iš jos sūnus ar dukra?

Žmonai gal pradeda nepatikti neturėjimas "laisvės", jai atsibosta ramus šeimos gyvenimas ir ji štai užveda skirybę bylą, visai nekreipdama dėmesio, į kokią padėtį ji pastato savo šeimą su vaikais. Mėgindama prieš valkus išsisteisinti, ji niekina tėvą vaikų akivaizdoje, ieško juose užuojautos. Kaip žiūri į ją paaugęs sūnus, kuriam šiuo metu tėvas yra ypač reikalingas?

M. Sarotienė

LAIŠKAI — ŠEIMOS BIBLIJA

Ką mes norime ir ko mes siekiame, mes žinome, bet kaip visa tai pasiekti, — čia ir yra didžioji gyvenimo problema.

Mūsų šeima giminių ir artimųjų draugų buvo pravardžiuojama "Laiškinių" vardu, ir ta pravardė taip prigijo, kad daugis mus taip ir vadindavo. Nesibodėjome ir mes taip vadina mi, nes tikrumoje tokie ir buvome. Mat, mūsų šeimoje laišakai visą laiką vaidino labai svarbų vaidmenį. Pradėję su žmona rašyti meilės laiškus, mes juos rašėme, tur būt, kaip reta kita šeima. Per 25 metus prirašėme jų tokią gausybę, kad, juos suskirstęs, sudariau 25 tomus ir 26-ąjį slaptųjų laiškų tomą.

Toliau autorius vaizdžiai papasakojo, kaip jis su žmona išmokė savo vaikus rašyti laiškus. Nuolatinis laiškų viens kitam rašymas sujungė artimai juos visus ir nekartą išgelbėjo vaikus nuo paklydimo. Jų šeimos 25 m. sukurtuvių proga vienas svečias - žurnalistas taip apibūdino tą šeimos laiškų rinkinį:

"Tai pirmoji pasaulyje tokio turinio ir apimtios knyga, pavaizduojanti šeimos gyvenimo nematomąjį pasaulį. Tai tarsi mažoji šeimos biblija, nuo jos išikūrimo dienos iki šios, ir reikia tikėtis, bus tęsiama iki šeimos galo. Jis prasideda meilės žodžiais; toliau mažiukas vaikas išsako save, prašydamas žaisliukų, ir tėvas at-

IMPROMPTU

Senelis paspaudė klavišą.

Anūkas stebėjo.

Senelis užgavo akordą—

Anūkas pridėjo.

Ant plonųjų

senelio linksmi pirštai improvizavo—

Ant storųjų

anūko dvi rankytės akompanavo!

sako, ko jis nori, kad Sigutėlis padarytų. Ir viskas vystosi laipsniškai toliau — nuo pirmojo pasimatymo su mergaite iki dramatiškos įtampos, galinčios vesti prie nelauktų vedybų, nuo jaunuolio išdykavimo ir blogos draugystės iki laimingų mokslo baigimo dienų ir gražios šeimos sukūrimo... Ir Čia sprendžiami visi klausimai, tiek doriniai, tiek tautiniai, tiek religiniai".

Joniškis

MELSTIS LIETUVIŠKAI

- Ar dėl Bažnyčios įstatymo?
- Ar dėl ištikimybės tautai?

Dievas sutvėrė mus lietuviais. Kur Bažnyčios reikalavimas būti tuo, kuo pats Dievas sutvėrė, t. y. kur jos įstatymas melstis protėvių kalba?

Malonus Redaktorium,

“Geriau vėliau, negu niekad”, sako mūsų priežodis. Dėkoju už mano laiško minčių atspausdinimą, kurios turėjo būti iškeltos žymiai anksčiau, Bažnyčios Tėvų sesijos pradžioje. Dėkoju nuoširdžiai, nes tai nėra vien tik mano “rūpesčiai”, bet ir visų Pietų Amerikos lietuvių dvasinio stovio problemos.

Atsakymą “L. L.” liepos-rugpiučio nr. 241 psl. užvardino taip: “Visuotiniame Bažnyčios Susirinkime reikia kelti išeivių pastoracijos reikalą”. Tai teisingas pastebėjimas, bet turinyje visgi Jūs pats sau ar tik nepaprieštaravote sakydamas, jog “Pijaus XII apaštališkoji konstitucija “Exsul Familia” neliko tik prirašytas popierius. Ji buvo įgyvendinta”. Jei ta enciklika įgyvendinta, tai kam mes čia dar kalbame? Bet, ačiū Dievui, kad, nežiūrint “įgyvendinimo”, pritariate ir man, kad reikia klausimą kelti.

Savo atsakymo pradžioje Jūs sakote: “Yra aiškių faktų, rodančių, kad Bažnyčia išeivius globoja”, ir suminite daug palankių Vatikano mostų ta linkme: J. E. vyskupo Brazio paskyrimą, šio Popiežiaus susirūpinimą, Vokietijos vyskupų paramą, arkivysk. Heenan skatinimą ir pan. Visi šie faktai man yra ir buvo ži-

nomi. Šie pavyzdžiai mano suprantami tik kaip palankumo žestai, paskatinimai, paraginimai, bet ne reikalavimas būti tuo, kuo pats Dievas sutvėrė. Aš savajame laiške miniu esamąją išeivių dvasinę būklę nuogiausioje realybėje, kurią pateikė “išeivius globojanti” Bažnyčia, reikalaujama iš mūsų vaikų maldos s v e t i m a kalba! Ir jei ir toliau taip bus, tai J. E. vysk. Brazio, lygiai kaip ir J. E. vysk. Brizgio, misijos liks bevaisėmis. Jūs minite, kad “Exsul Familia” enciklika suteikia teisę išeiviams būti aprūpintiems religiniuose dalykuose sava kalba. Tai, kaip jau sakiau, irgi priklauso prie tos pačios grupės, kaip paraginimai, paskatinimai, pageidavimai, palankumai, pritarimai. Jei Bažnyčia pažiūrėtų į Pagrindines Tikėjimo Tiesas ir iš tautinio taško (ne vien religinio), tai prieitų išvada, jog melstis sava kalba yra prievolė bei būtinybė, kuri negali būti siejama su kokiais nors apsisprendimais, norais ar panašiai.

Ir, turiu pastebėti, Jūsų atsakyme aš nesusivokiau, ar meldimasi tėvų kalba laikote prievole, ar manote, kad tai yra pačių tėvų reikalas? Sakote: “Klausimas lieka, kaip praktiškai veiksmingas būtų toks įstatymas”. Išeitų, kad Jūs abejojate. Būtų labai įdo-

mu patirti, kokias neigiamas puses pramatote. Man gi atrodo, kad prigimtis negali būti pakeičiama. Kaip juodaodis negali pasidaryti baltu, taip ir lietuvis negali būti kitataučiu, gimdančiu angliukus, ispaniukus, prancūziukus ir t. t.

Jūsų atsakyme stebiu tokius žodžius, kaip “krikščionybės visuotinumą n e d u o d a p a g r i n d o nei nutautinti, nei nutautinti”, s k a t i n a tautinę ištikimybę, “p a g a l b a m a žumoms”; “t e k s p a a i š k i n t i, kad mes norime ir turime t e i s e likti lietuviams; “tėvai turi t e i s e išmokyti vaikus melstis gimtąja kalba ir visi turi tą teisę gerbti, o katalikiškos institucijos, kur g a l i, t u r e t ū sudaryti tam sąlygas”. Užtikrinu Jus, Tėve, tų žodžių niekas negirdės — jie nepasieks Pietų Amerikoje gyvenančių lietuvių ausų. Mūsų nuomonės lietuviškame laikraštyje lieka tik redakcijose. Mūsų žmogus, kaip priklausęs katalikų tikėjimui, yra pasiekiamas tik per svetimtautį katalikų dvasiškį, kuriam pavestas mūsų tautiečio sielos “išganymas”. Taigi kelias tik per Vatikaną. Ir maldaukime jo, kad visų popiežių, ypač paskutiniųjų, palankūs “nusistatymai”, kai kurių hierarchų skatinimai, šventųjų citatos tautybių ir kalbų klausimu ir net paties Kristaus nurodymai tautoms nebūtų palikti temoms vystyti, bet kad būtų atiduota vykdymui!

Jonas Kaseliūnas

Melstis yra religinė pareiga, melstis lietuviškai yra tautinė pareiga. Melstis mus įpareigoja mūsų ištikimybė Dievui, o melstis lietuviškai — mūsų ištikimybė tautai.

Mielas Pone Kaseliūnai,

Suprantu, kad šie klausimai gali rūpėti daugeliui lietuvių. Tad verta juos bendrai pasvarstyti ir pasiaiškinti.

Pradžioj noriu pastebėti, kad aname savo atsakyme nerandu sau paprieštaravimo, būk tai, jei jau "Exsul Familia" konstitucija yra įgyvendinta, tai jau nėra nebereikia kelti išieivių pastoracijos reikalo. Tenka reikalą kelti ne tik tada, kai nieko nėra įgyvendinta, bet ir tada, kai yra ne visur pakankamai įgyvendinta. Aname atsakyme kaip tik tai ir rašiau.

Pirma, sakiau, kad ši konstitucija yra įgyvendinta. Juk tai byloja ne tik tada mano suminėti faktai, ne tik JAV, Vokietijoje, Anglijoje, Australijoje, bet ir pačioje Pietų Amerikoje įsteigti lietuvių išieivių religiniai židiniai. Tai gyvu žodžiu liudija ir du mūsų kunigai iš Pietų Amerikos, tėv. J. Bružikas, S. J., ir tėv. L. Zaremba, S. J., (žr. jų atsakymus sekančiame puslapyje).

Antra, "Exsul Familia" konstitucija nėra visur vienodai įgyvendinta: kai kur daugiau, kai kur mažiau, kai kur nepakankamai. Dėl to rašiau: "Bažnyčios Visuotiniame Susirinkime reikia iškelti išieivių pastoracijos reikalą, kad į jį būtų dar daugiau atkreipta dėmesio... Tuo (t. y. "Exsul

Familia" suteikta teise) plačiai naudojama, tačiau ne visur pakankamai".

Mano nuomone, "Exsul Familia" konstitucija nepakankamai yra įgyvendinta pirmoje eilėje ne dėl ko kito, kaip dėl didelio lietuvių išsisklaidymo ir dėl lietuvių kunigų stokos (dalinai taip pat dėl ne visai vykusio jų pasiskirstymo darbams). Jei išieiviai būtų daugiau susibūrę, religinis jų aprūpinimas būtų daug sėkmingesnis ir nebūtų reikalo kitataučiams jų aprūpinti.

Taip pat nėra prasmės žiūrėti į gyvenamojo krašto kunigus priešiškomis akimis. Reikalui esant, naudojames visom kitom priemonėm (pvz. spauda, radiju) gyvenamojo krašto kalba. Iš reikalo, kai mūsų lietuvių kunigo nėra, tenka pasinaudoti ir vietinio, gyvenamąja kalba kalbančio, kunigo patarnavimu. Išieiviai niekada nenutausta pasinaudodami, bet tik pasiduodami.

Jei kas lanko katalikiškas mokyklas, savaime suprantama, kad ten bus kalbama gyvenamojo krašto kalba, o taip pat mokomasi maldų (o kartais ir pasimeldžiama) ta pačia kalba. Nemanau, kad kas išmintingai galėtų protestuoti dėl to, kad anose mokyklose kalbama ar mokoma maldų gyvenamojo krašto kalba visų

ten lankančių mokinių, taigi ir mūsų išieivių vaikų. Iš to neteislinga daryti visuotinę išvadą, kad Bažnyčia reikalauja iš išieivių vaikų maldos svetimą kalbą, o draudžia melstis gimtąja kalba, išmokus iš tėvų ar lituanistinėje mokykloje. Jei vienur ar kitur kas nors taip draustų, būtų galima ne tik neklausyti, bet ir pranešti aukštesniam Bažnyčios autoritetui.

Jūs manęs klausiate, ar aš laikau meldimąsi tėvų kalba prievole, ar tik pačių tėvų reikalą. Mano nuomone, melstis yra religinė pareiga; melstis lietuviškai yra tautinė pareiga. Melstis mus įpareigoja mūsų ištikimybė Dievui, o melstis lietuviškai — mūsų ištikimybė tautai. Į Jūsų klausimą, ar vaikų meldimąsi tėvų kalba yra prievolė, ar tik pačių tėvų reikalas, atsakyčiau, kad tai nėra vien pačių tėvų reikalas, bet pareiga, tačiau ta pareiga nėra religinė, bet tautinė. Todėl bent aš nematau, kaip Bažnyčia galėtų išleisti visuotinį įstatymą visiems katalikams melstis protėvių kalba.

Tačiau argi mums nėra prigimta būti lietuviais? O kas jau prigimta, tai ar ne iš Dievo valios? Tad argi nereikia tikėtis, kad Bažnyčia pareikalautu, Jūs žodžiais, "būti tuo, kuo pats Dievas sutvėrė", net įstatymu melstis protėvių kalba? Jūs sakote, jog Jums "atrodė, kad prigimtis negali būti pakeičiama. Kaip juodaodis

negali pasidaryti baltu, taip ir lietuvius negali būti kitataučiu, gimdančiu angliukus...”

Tikrai nebūtų pavojaus nu-
tausti, jeigu tautybė būtų pa-
veldima kaip juoda ar balta
oda. Tiesa, atrodo, kad tautos
turi tam tikrų charakteringų
paveldimų bruožų, tačiau tau-
tybė yra daug daugiau negu
tie bruožai — ji yra sąmonin-
gas priklausymas tautai. To-
dėl tautybė grindžiama ne pri-
gimtimi (kuri nesumaišytina su
kilme), bet kilme, auklėjimu,
kalba, kultūra ir pagaliau so-
lidaria ištikimybe, kurioj yra
nemaža apsisprendimo. Istori-
ja byloja apie nutautėjusius:
vokiečiams ir kitiems pasitai-
ko užauginti amerikiečius
pusvokietukus, o šiems —
amerikiečius ir pan. Deja, taip
pasitaiko ir lietuviams.

Kadangi tautybė nesiremia
nekintančia prigimtimi, kažin
ar tiksliu sakyti, kad “Dievas
mus sutvėrė lietuviais”? Ma-
nau, kad ne. Visgi solidarumas
savo tautai yra Dievo norima
dorybė. Tačiau savo esme ji
yra tautinė dorybė, ne religi-
nė. Bažnyčia tik retais atve-
jais išleidžia visuotinius įsta-
tymus religiniais klausimais;
tautinių reikalų tokiais įstaty-
mais ji iš viso negali spręsti.
Tačiau tėvai turi tautinę pa-
reigą ir teisę vaikus auklėti
gimtąja kalba. Tą pareigą ir
teisę Bažnyčia pripažįsta, o
jos institucijos ir nariai jas
turi gerbti ir, kiek tai liečia
religiją, (pvz. religijos prak-
tikoj, maldų išmokime) padė-
ti tėvams. (Apie tai jau ra-
šiau savo atsakyme ir Jūs sa-

*Norėdami tikslios informaci-
jos apie lietuvių katalikų re-
liginį aprūpinimą Pietų
Amerikoje, pasiteiravome iš
ten Čikagon atsilankiusių
kunigų: Urugvajaus sosti-
nės Montevideo lietuvių pa-
rapijos klebono tėv. Leono
Zarembos, S. J., ir misijonie-
rius lietuviams Brazilijoje
tėv. Jono Bružiko, S. J. Jiems
buvo pateikti sekantys klau-
simai:*

*Ar katalikiškose mokyklose
yra dedamos ypatingos pa-
stangos nutautinti kitų ma-
žumų vaikus ir tuo pačiu lie-
tuvuikus, pvz. sakant jiems,
kad jie nėra lietuviukai, bet
urugvajiečiai ar brazilai?*

Urugvajų tokio dalyko iš vi-
so nesu girdėjęs.

(L. Zaremba, S. J.)

Ne, to nedaroma. Ne tiek sa-
koma, kiek paliekama viskas
savaimėi šispręsti, nes mažu-
mos savaimė asimiliuojasi. Bet
lietuviai kunigai ir pasišventę
pasauliečiai per mokyklas, pa-
maldas, chorus, parengimus ir
kt. deda daug pastangų, kad
lietuvių nežūtų.

(J. Bružikas, S. J.)

*Ar tebesinaudojama "Exsul
Familia" apaštališkosios
konstitucijos teisėmis? Ar
turime lietuviškas parapijas
ir ar galima religiniuose
reikaluose lietuvius išėvius
aptarnauti gimtąja kalba?*

vo laiške pakartojate).

Turimomis žiniomis, tai ir
yra daroma lietuvių kunigų
Pietų Amerikoje, kiek tik
įmanoma. Lietuviškos parapi-
jos yra bene didžiausi lietu-
vių židiniai. Tai byloja pvz.
ir Rosario lietuvių bendruo-

Taip, praktiškai viskas lei-
džiama pagal “Exsul Familia”
apaštališkosios konstitucijos
suteiktas teises.

(L. Zaremba, S. J.)

Taip, naudojama. Iš Romos
konsistorijos man duotas ofi-
cialus raštas, kuriuo, kaip lie-
tuvių emigrantų misijonierius,
turiu visas klebono teises pa-
gal “Exsul Familia” aprūpinti
visus lietuvius Brazilijoje. Sao
Paulo lietuvių parapijos kle-
bonas prel. Ragažinskas yra
tos Brazilijos lietuvių misijos
direktorius. Kiti Brazilijon
neseniai atvykę tėvai jėzuitai
Jonas Giedrys ir Jonas Kidy-
kas tikisi netrukus gauti to-
kius pat raštus ir šiuo metu
praktiškai rūpinasi lietuvių
religiniais reikalais lygiai taip
pat, kaip ir aš.

(J. Bružikas, S. J.)

*Ar Mišios lietuvių kalba yra
įvestos visose Pietų Ameri-
kos lietuvių parapijose?*

Taip, visur. Ir noriu pabrėžti,
kad aštuoniais mėnesiais
anksčiau negu JAV. Taip pat
pamaldose lietuviškai kalba-
ma daugiau negu čia JAV.

(L. Zaremba, S. J.)

Taip, ir net daug daugiau ne-
gu JAV. Mes laikome pamal-
das tautiečiams lietuviškai ne
tik savo, bet net brazilų para-
pijų bažnyčiose.

(J. Bružikas, S. J.)

menės leidinys “Lietuviai Ar-
gentinoje”. Kur lietuvių kuni-
gų nėra, ten, suprantama, kad
yra sunkiau. Tautinio sąmo-
ningumo puoselėjimą tenka
laikyti sėkmingiausia tauty-
bės išlaikymo priemone.

Kęstutis Trimakas, S. J.

BŪK MOTERIS- VISAI PAPRASTAI

MARIE F. C. CARON

Iš prancūzų k. vertė J. Rudavičienė

Prieš keletą metų visu jaunatvišku nesuvokiamumu aš tau, rodos, sakiau: "Nepasitik moterimis..."

Faktinai tikra, kad didžiausiu moters priešu yra kita moteris ir tai dėl to, kad daugelis jų laiko viena kitą savo konkurentėmis. Šių moterų vienintelis gyvenimo tikslas yra patikti vyrams; į tai veržiasi visi jų veiksmai ir visi jų žodžiai... Taip pat, kada dvi moterys yra pristatomos viena kitai, jos retai kada pasižiūri į akis paspausdamos ranką. Instinktyviai, žaibo greitumu, jos jau įvertino suknelę, iškritikavo kojas ir pastebėjo papuošalus... Tikrai po to atsiranda šypsena, malonios frazės ir nuoširdus pasikalbėjimas. Bet jos žino, kaip laikytis atitinkama proga, kovoje, kuriai jos noriai ar nenoriai atsiduoda.

Gal būt, aš perdaug juodai atvaizdavau tą moterų santykių paveikslą. Bet aš norėčiau, kad, tame pamačiusi absurda, tu vengtum jas imituoti. Niekuomet nepamiršk, kad moteris nėra verčiama būti konkurente: visų pirma ji yra būtybė, panaši į tave, turinti tuos pačius rūpesčius, tas pačias pareigas, tuos pačius džiaugsmus, statanti sau tokias pat problemas, kaip jos

beatrodytų. Žiūrėk į jas tik iš šito taško, iš šito kolegiško aspekto; ir jei atsitiktinumas pastatys jus abi prieš tą patį vyrą, pasakyk sau, kad meilė — tai nėra varžybos ir kad tu save pažeminsi, įsivaizduodama ją tokiu būdu. Pasišalink su šypsena ir neturėk jokios pagiežos nei vienam nei kitam dėlei to, kas gali gimti tarp jų. Turėk savigarbos, kad norėtum geriau būti ta, kuri pasirenkama, negu ta, kuri prisimeta.

Turėk gailestį toms, kurios iš savo gyvenimo daro nuolatinę ir nevaisingą kovą, kurioje jos išsisemia daugiau, negu kad iš tikrųjų yra manoma. Galų gale baigiasi tuo, kad jos taip pamėgsta savo vargą, kad nedaro jokių pastangų jį sumažinti ir, būdamos toli nuo pasigydimų, jos po truputį miršta. Turėk gailestį toms, kurios kenčia dėl įvairių mažų gyvenimo sunkumų ir kurios, nematydamos nieko kito, tik juos, priduoja jiems per daug reikšmės ir pamažu pasidaro nuolankiomis ir savavališkomis vergėmis visų medžiaginių savo gyvenimo sunkumų.

Bet turėk gailestį taip pat ir toms puikioms moterims, prieš kurias lenkiamasi dėl jų nepaprasto pasiaukojimo arba dėl to, ką jos pasiekė savo protiniu sugebėjimu: tai yra moterys, kurios, neradusios tokios laimės, kurios norėjo, susikūrė ją savo asmeninėmis pastangomis, savęs atsižadėjimu ar darbu. Bet laimė, kurią susikuria sau patys, pareika-

lauja tiek metų vienišos kovos, ir tie, kurie jos pavydi, nevisuomet turi drašos ją nu-galėti. Turėk pagarbą ir gailesti šioms moterims — jos to užsitarnauja, nes niekuomet nereikia pamiršti, kad nors jos ir turi tą laimę, kurios jos norėjo, bet jos nevisuomet yra pilnai laimingos moterys.

Aš norėčiau, kad tu pasiliktum vidury kelio tarp šitų dviejų kraštutinumų. Aš žinau, kad yra labai sunku pasiekti šią lygsvarą, bet viskas yra galima, kada tikrai to norima. Neprisirišk prie gyvenimo smulkmenų. Neiekvok savo gyvenimo dėl rūpesčių, kurie yra svarbūs tik šiuo momentu. Atlik savo kasdienes pareigas linksmai ir kaip galima geriau. Numatyk sunkumus, bet negalvok vien tik apie juos. Priešingai, pasistenk juos pamiršti, kai tik proga tam pasitaiko ir jei gali tai padaryti nepakenkdama savo reikalui. Vienok turėk pamėgimą tų mažų žmogiškų rūpesčių, kad pasiliktum žmogiška. Neieškok kelių lipti į viršūnes: jie yra tenai labai aukštai, ...bet jie yra tenai vieni. Būk moteris — visai paprastai. Ir jei tu pasieksi tą lygsvarą, kurios aš tau trokštu iš visos širdies, jei tu mokėsi pasitenkinti ta laime, kurią tau duoda gyvenimas, nematydama jame vien tik sunkumus, o taip pat neturėsi noro juos pralenksti, tuomet tu būsi ne tik džiaugsmas savo artimiesiems ir tave mylin-tiems, bet ir laiminga moteris...

KALĖDOS ŠEIMOJE

"Šią dieną sužinosite, kad ateis Viešpats ir mus išganys; o rytoj pamatysite Jį visoje garbėje", skaitoma Kalėdų vigilijos Mišiose. Šventąją naktį gimęs Kristus nėra tik švelnus, rausvas kūdikėlis. Jis atneša meilę ir kryžių. Netrukus Jis taps stebėtinai išmintingu berniuku, vėliau — tūkstančius patraukiančiu Mokytoju ir galop — Nukryžiuotuoju. Šitai neturime pamiršti, susirinkę prie prakartėlės. Jau pirmąją dieną po Kalėdų, Katalikų Bažnyčia savo liturgijoje prisimena kankinį šv. Steponą.

Šeimoje išlaikykime lietuviškųjų Kūčių paprotį. Vakariene, apgaubta ypatingos evangelinės rimties, pradedama Luko 2, 1-14 skaitymu. Seka plotkelės laužymas, simbolizuojas Kristaus atėjimą mūsų tarpan. Pagal senąją tradiciją pasidalinkime Šventojo Vakarų nuotaika ir Kūčių vakariene su vienišais žmonėmis. Po vakarienos visi pasveikina gimusį Kūdikį, kuris prieš tai paguldomas į lig šiol tuščias ėdžias prie eglutės. Vaikai sugieda "Sveikas Jėzau, gimusis". Tik dabar išdalinamos dovanos, pirma priminus, kad jos — lyg šešėliai tos didžiosios dovanos žmonijai — Jėzaus Kristaus.

Kalėdų laikotarpis liturgijoje švenčiamas dvi savaites. Išlikime pakilioje dvasioje per Kūdikėlio Apipiaustymo, Švč. Jėzaus Vardo, Švč. Šeimos ir Jėzaus Krikšto šventadienius.

Gintarė Ivaškienė

JAUNIMAS APIE MERGAIČIŲ KONKURENCIJĄ

Moterys, susipažindamos, tuoj žiūri viena į kitą svarstydamos, kuri geresnė ar gražesnė. Jos tuoj sprendžia, kaip pakeisti ar pataisyti blogus įpročius, papuošalus, eiseną ir t. t. Jos nori būti aukštesnės už kitas.

Moteryse kartu atsiranda ir pavydas. Šito neturėtų būti, bet aš manau, kad kartais tai normalu. Man atrodo, kad vėliau gyvenime, ištekėjus, moters galvojimas pasikeičia. Tada ji nustoja lengytyniauti dėl kvailių dalykų ir žmonių.

Gailutė Rožėnaitė

Daugiau vertinu mergaitę, kuri yra draugiška su kitom. Tačiau, būdama draugiška, ji pati gali su savo draugėmis konkuruoti, pvz. savo išvaizda, populiarumu, geru būdu. Tik kai konkuravimas yra iškreip-

tas iki kraštutinumo, jis tampa pavydu; vidiniu piktumu kenkia mergaitės charakteriui ir net suardo draugystę.

Antanas Rauchas

Mergaitės turi daugiau pavydo negu ištekėjusios moterys, kurioms jau ne taip svarbu. Bet mergaitėms rūpi kiekvienas menkniekis: kaip ji berniukams ir kitiems pasirodys; ar jie manys, kad ji graži, ar negraži; ar ji populiari, ar ne. Jeigu mergaitė nėra pastebima, tai ji pradės garsiau kalbėti arba jos elgesys bus kaip mažo vaiko.

Susitikus vyresnę mergaitę, jaunesnė visada pavydės, nes visi daugiau pastebi vyresnę žmogų; be to, vyresnė yra daugiau nepriklausoma ir jai daugiau leidžiama. O jaunesnė norėtų būti tokia pati ir per greitai užaugti.

Kristina Milmantaitė

Pavydas ir konkurencija nėra to paties lygio sąvokos. Tiksliau tariant, pavydas išsi-

vysto iš konkurencijos. Tai yra nesukontroliuotos konkurencijos jausmas, kuris parodo subrendimo stoką. Jį galima laikyti kraštutinumu.

Mergaitėi konkurencija yra daug aktualesnė negu šiaip moteriai. Tai veda ją į aštresnį galvojimą ir verčia spręsti esančias problemas. Moteryje susigyvenimas su savimi jau turi būti atsieltas — brendimo stadija jau turi būti praeita.

Pavydu prarandamas konkurencijos tikslas. Todėl jis nėra sveikas reiškinys. Tačiau pati konkurencija, ypatingai moderniam pasaulyje, mergaitę veda į protinį bei emocinį subrendimą.

Vadovaudamasis tomis mintimis, vertinu merginą, kuri konkuruoja, bet yra draugiška ir vertina kitas savo drauges. Nevertinu tos, kuri konkuruoja, bet kartu ir pavydi, nes pas ją sveikos konkurencijos sąvoka yra iškreipta ir praradus savo tikslą.

Romas Sakadolskis

NAŠLAIČIAI IR NAŠLAITYNAI

BRONIUS

KRISTANA VIČIUS, S. J.

Tur būt, niekur kitur nėra tiek daug našlaičių ir našlaitynų kaip Italijoje. Kuriuo keliu bevažiوسي iš Romos į pietus, kas 30 ar 40 kilometrų vis rasi našlaityną. Jei viename mieste nėra našlaityno, tai kitame mieste rasi du. Karo metu našlaičių skaičius gerokai padidėjo ir man teko spręsti nelengvą jų šelpimo problemą.

NEPILNA LĖKŠTĖ SRIUBOS

Kaip kituose civilizuotuose kraštuose, taip ir Italijoje be-turčiais ir našlaičiais turėjo rūpintis valdžia. Tačiau karo metu praktiškai jokios valdžios nebuvo, o po karo valstybės išdas buvo tuščias.

Kai valdžia sustiprėjo, našlaičių šelpimą trukdė nerangus Italijos biurokratizmas. Jei šiandien priglausi kokį našlaitį kokiame nors seselių vadovaujame našlaityne ir paduosi valdžiai pašalpos prašymą, tai, pasiteiravęs po pusės metų, sužinosi, kad prašymas dar tebeguli tame pačiame stalčiuje, kuriame valdininkas jį padėjo. Geriausiu atveju valdininkas tau nusišypsos, prižadės prašymą “pastumti pirmyn” (spingere avanti).

Pasiteiravęs dar už 6 ar 7 mėnesių, iš to paties valdininko išgirsi, kad prašymas “stovi geroje vietoje” (sta a buon punto). Bet pašalpos, žinoma, dar negausi ir našlaitį vis turės išlaikyti seselės. Jei būsi laimingas arba labai gerai pažįstamas valdininkui, tai už kelių mėnesių išgirsi, kad policija renka informacijas apie našlaičio tėvus ir gimines ir kad prašymas nėra “miręs”. Paskui, praėjus dar keliems mėnesiams, gausi kvietimą į prefektūrą ir kas mėnesį galėsi atsiimti po 2.700 lyrų (5 doleriai), taigi 90 lyrų į dieną. Anais laikais paprastame restorane sriubos lėkštė kainuodavo 150 lyrų, tad už 90 lyrų galėdavai gauti nepilną lėkštę sriubos. Tokia buvo valdžios pašalpa našlaičiams, rodos, iki 1950 metų.

Pirmasis našlaitynas, kuris šaukėsi mano pagalbos, buvo Terracinos mieste. Iškraudamas popiežiaus virtuvėms maisto produktus 1945 m. vasario ar kovo mėnesį, pamačiau vienuolę, gyvai diskutuojančią su Terracinos generalvikaru. Jų nuomonės, matyt, nesutiko ir abu atėjo prie mano sunkvežimio.

Seselės akys buvo pilnos ašarų, o veidai raudoni kaip žarijos. Vos pasveikinusi mane, ji pradėjo isteriškai verkti ir sakyti, kad nieko nebeteri valgyti nei seselės, nei našlaičiai. Kadangi generalvikaras buvo kartu ir mūsų komisijos pirmininkas toje vyskupijoje, aš patariau seselei kreiptis į jį,

nes jis geriau žinaš našlaityno padėtį už mane. Bet seselė juo kažkodėl nepasitikėjo ir paprašė, kad aš pats paskirčiau našlaityno dalį. Pritariant generalvikarui, tuojau pasiėmiau popieriaus lapą ir parašiau, ką ir kiek ji gali atsiimti iš sandėlio kiekvieną mėnesį. Tas nuotykis atvėrė man akis ir, steigdamas popiežiaus virtuves, pirmenybę duodavau našlaitynams.

LITANIJOS IR ŪPAS

Tų pačių metų rudenį pradėjau ypatingai globoti Cassino našlaityną. Esu anksčiau aprašęs, kaip Cassino miesto galva tą našlaityną atstatė valsčiaus reikalams ir kaip Don Francesco Falcone, tikras Don Camillo romano įpėdinis, tą našlaityną užėmė seselėms ir našlaičiams. Pradžioje našlaičių buvo 6 ar 7, bet, kai atvežiau lovas, patalynes, drabužių ir maisto produktų, jų prisirinko virš 40.

Cassino miestas yra nemažas prekybos centras ir nieko negailėjau, kad šis našlaitynas būtų tikrai pavyzdingas. Bet, pasidarbavęs gal kokius metus, pastebėjau, kad savo tikslo negaliu atsiekti. Mergaitės buvo kažin kodėl nedrąšios ir prislėgtos, seselės kaimiečių manierų, poterių buvo kalbama daug, švaros neužtektinai, valgis geras, bet visa nuotai-ka slegianti. Italijos vaikai yra labai gyvi ir judrūs, bet čia jie buvo tarsi pasenę.

Matydamas kokią nors ne-

gerovę, niekuomet nevengdavau aiškaus žodžio, bet čia mano žodžiai atšokdavo, kaip žirniai nuo sienos. Vyresnioji buvo pamaldi bobutė, seselės įpratusios minti vis tą pati ke-
lią, ir mano pasiūlymai kai ką pakeisti joms, tur būt, atrodė kaip kokios herezijos. Todėl nekartą save klausiau, kam gaišinti laiką ir drumsti kitų ramybę, jei darbo yra ir kitur. Jei nori ką nors ypatingo padaryti, imk tinkamą žmogų. Iš pamaldžių kaimiečių, baigsiu gal tik pradžios mokyklą, pedagogių nepadarysi ir, perkrovęs mergaites poteriais, litanijom ir panašiais dalykais, jų ūpo nepakelsi.

Kai jau buvau Amerikoje, nauja seselė vyresnioji parašė ilgą ir graudų laišką, apgailestaudama, kad savo laiku nepriėmė mano sugestijų. Bet tas apgailestavimas buvo maždaug 10 metų pavėluotas. Našlaityna šelpiau iki galo ir tikiuos, kad jame dabar viešpatauja kita dvasia.

Geresnę ir linksmesnę nuotaiką radau viename Formijos našlaityne, įsteigtame motinė-
lės Lidijos De Meo. Steigėja buvo dar gyva ir atvira visiems auklėjimo klausimams. Ji pati įsteigė kongregaciją, pati pastatė našlaityną, pati auklėjo seseles ir našlaites. Negailėjau jai pagalbos, nors ne visuomet galėjau pritarti jos nemažiams planams. Gerbiau ją kaip didelę darbininkę, pasišventusią vienuolę, sumanią organizatorę ir idealią moteri. Mokslo ji daug neturėjo, bet jos motiniškas ir moteriškas instinktas atsvėrė daug knygų. Su ja visuomet buvo malonu ir naudinga bendradarbiauti.

SKRAIDANTI MADONA

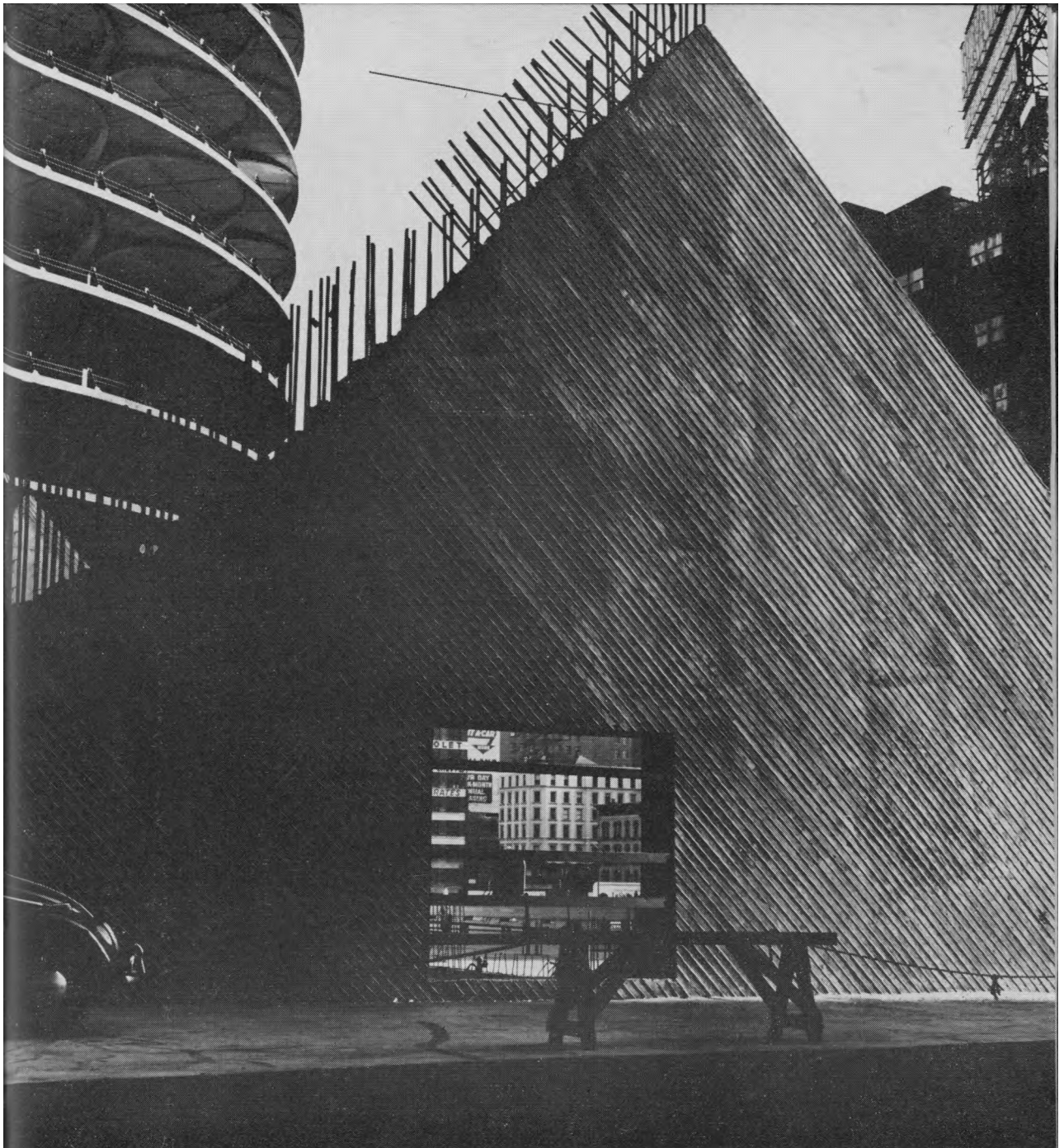
Tarp Formijos ir Cassino yra sena Marijos šventovė, pastatyta prie Ausoni jos mies-

telio. Žmonių padavimas sako, kad Marijos paveikslas atskridęs į Ausoni ją iš Castro dei Volsci miesto. Tarp tų dviejų miestų yra apie 50 kilometrų ir Castro dei Volsci gyventojams nebuvo sunku susekti, kur nusileido Marijos paveikslas. Bet kiek kartų jie tą paveikslą parsigabeno namo, tiek kartų jis pabėgęs ir nuskridęs į Ausoniją. Tam stebuklui paminėti žmonės pastatė šventovę ir Ausonijos gyventojai įsipareigojo pavaišinti visus Castro dei Volsci maldininkus, atvykusius į šventovę.

Vėliau prie šventovės buvo pastatytas našlaitynas. Artinantis frontui 1943 m., seselės ir našlaitynas išsikėlė į Romą, o karui pasibaigus jos norėjo grįžti atgal. Nors šventovė ir našlaitynas mažai nuo karo nukentėjo, bet viduje trūko visko. Pro išdaužytus langus švilpė vėjas, bažnyčia buvo išplėšta, visuose kampuose kabėjo voratinkliai, visur krūvos šiukšlių.

Kartą į mano raštinę atėjo to našlaityno vyresnioji ir paklausė, ar aš negalėčiau padėti seselėms įsikurti Ausonijoje. Aš, žinoma, mielai noru sutikau ir prižadėjau parūpinti viską: baldus, patalines, virtuvės indus ir maisto produktus. Iš savo pusės paprašiau, kad priimtų tiek našlaičių, kiek leidžia patalpos. Juo daugiau, tuo geriau, nes našlaičių visur pilna. Tik, savaime aišku, našlaitės neturėtų būti auklėjamos kaip vienuolės ir nepersotinamos poteriais, litanijomis ir rožančiais. Gal viena kita mergaitė norės vėliau įstoti į vienuolyną, bet kitos stengsis surasti vyrą ir ištekėti. Kas tokias pusiau vienuoles, pusiau pasaulietes norės vesti?

— Čia, tėve, nėra jokios problemos, — tarė man vyresnioji, šypsodamasi kaip mėnu-

lio pilnatis. — Ne vienas Ausonijos vyras daro įžadą vesti našlaitę arba, kaip jie vadinama, Marijos dukterį ir aš nepažįstu nei vienos tokios šeimos, kuri nebūtų laiminga.

— Jei taip yra, — tariau vyresniajai, — tai mudu turime stengtis mergaites išmokyti namų ruošos darbų ir amato, kad jos būtų linksmos, neprislėgtos ir kad vėliau su didžiausiu malonumu prisimintų našlaityną. Važiuodama į našlaityną, pasiimkite ne tik gerą mokytoją, mokačią dainų, pasakų ir žaidimų, bet ir gerą siuvėją bei virėją. Laukuose gyvenimas gana nuobodus ir, jei seserys nebus įdomios, nuobodžiaus ir mergaitės. Jau esu matęs daug našlaitynų, bet negaliu sakyti, kad visų dvasia man būtų patikusi.

Seselė suprato, ko aš noriu ir prižadėjo pasikalbėti su provincijole ar generole. Sutarstu laiku kelias seseles nuvežiau į Ausoniją, kad pradėtų remonto darbus. Paskui nuvežiau ir mergaites. Pravažiuodamas pro šalį, dažnai jas aplankydavau ir vis ką nors nuveždavau. Nors našlaitynas nebuvo pirmos rūšies, bet ir ne paskutinis. Kai mergaitės ir seselės gerokai apsirato ir susigyveno, prie našlaityno pridėjau siuvimo, kirpimo ir mezgimo kursus apylinkės mergaitėms. Tokiu būdu našlaitės nesijautė izoliuotos ir atskirtos nuo pasaulio.

PIJAUS XII NAŠLAITYNAS

Aprūpinęs kuo galėdamas esančius našlaitynus, 1948 m. turėjau progos steigti naują našlaityną, kuriam daviau Pijaus XII vardą. Tą našlaityną įsteigiau Cisternos mieste, buvusiuose kunigaikščio Caietano rūmuose.

Kaip kitur, taip ir čia pra-

džioje turėjau nugalėti nemažą kliūčių, kol našlaityną pastačiau ant kojų. Bet čia darbas buvo lengvesnis, nes seselės gana gerai bendradarbiavo. Žinoma, ir čia turėjau grumtis su vyresniąja, kol įvedžiau naują dienotvarkę. Bet vyresnioji, matyt, pabūgusi mano aiškios kalbos, staiga “atsivertė” ir pasidarė labai nuoširdi bendradarbė. Nuoširdžios buvo ir kitos seselės. Su mergaitėm taip gražiai susigyvenau, kaip niekur kitur.

Kadangi Cisternos miestas yra nemažas prekybos centras, o Caetano rūmai stovi miesto vidury, išstatyti visų pravažiuojančiųjų akims, todėl Pijaus XII našlaityną nutariau padaryti pavyzdinę. Visų pirma paprašiau seselių, kad našlaitėms pasiūtų keletą skoningų uniformų. Paskui pasiūvo išėiginius apsiaustus ir nupirko naujus batukus. Dailios buvo ir mergaičių skrybėlaitės. Kai našlaitės išeidavo pasivaikščioti, žmonės sustodavo pasižiūrėti skoningų uniformų ir negailėdavo seselėms komplimentų. Jauki, jaunatviška ir linksma buvo našlaityno dvasia. Jei kartais į Cisterną nusiveždavau svečių, niekas negalėdavo atspėti, kad tos mergaitės savo laiku buvo pergyvenusios didžiausias tragedijas. Tos šeimų tragedijos gyveno dabar tik blankioje mergaičių atmintyje.

Pijaus XII našlaitynas taip patiko visai apylinkei, kad negalėjau atsiginti visokių prašymų. Keletą pusiau našlaičių turėjau priimti net iš Romos.

Kai pirmą kartą rengiaus atvažiuoti į Ameriką, kardinolas C. Micara man nedrąsiai pasakė, jog jis norįs įkurti Caetano rūmuose kokių tai vienuolių mokyklą. Aš, žinoma, vienerių metų bėgyje turėsiu iškelti mergaites kitur. Jo nuomone, vienuoliai Cisternoj la-

bai reikalingi, nes galės atidaryti berniukams mokyklą. Seselės turės mokyklą mergaitėms, o vienuoliai berniukams.

Metai turi 365 dienas. Jei rasiu tinkamus namus, galėsiu perkelti mergaites per kelias dienas. Bet kur rasiu tinkamą pastatą? Kadangi pats tinkamo pastato niekur nežinojau, paprašiau seselių, kad jos pagalvotų.

Seselės pasiūlė perkelti mergaites į Gaetą. Pažinau tą Gaetos našlaityną jau anksčiau ir galėjau visi, kurie jame gyveno. Tiesa, apylinkė buvo žavi ir namas naujas, bet dar nebaigtas statyti. Reikėtų išleisti bent 4 milijonus lyrų (apie 6.500 dolerių) statybos užbaigimui ir žmoniškam našlaityno įrengimui. Bet kur gausiu tiek daug pinigų ir kur galėsiu iškelti berniukus, kurie ten gyveno? Gaetos našlaitynas buvo priglaudęs apie 35 mergaites ir 25 berniukus. Berniukus reikėjo būtinai iškelti kitur. Bet kur?

Tokie ir panašūs klausimai vargino mano galvą gal kokią savaitę, kol atradau šokią tokią išeitį. Berniukus galėjau išskirstyti mažomis grupėmis po kitus našlaitynus, duodamas jiems nemažą paramą. Keletą šimtų tūkstančių lyrų galėjau sutaupyti vasarą, paleisdamas mergaites į svečius pas gimines ar pas pasiturinčias šeimas. Gaetoj galėjau įrengti vasaros stovyklą kokios nors parapijos vaikams ir, aprūpindamas ją viskuo, galėjau uždirbti nemažai pinigų. Be to, ir pačios seselės galėjo šį tą išprašyti iš apylinkės ūkininkų: žinoma, ne pinigų, bet maisto produktų. Todėl pasiėmęs Romos provincijole ir Cisternos vyresniąją, nuvykau į Gaetą ir pradėjau derybas su vietos vyresniąją.

Bet tų problemų neužteko. Viena Gaetos našlaityno vy-

resnioji, nenusimanydama administracijoje, pavedė sąskaitų ir knygų vedimą vienam vyrui, kuris kartu rūpinosi ir berniukų auklėjimu. Laikui bėgant tas svetimas žmogus taip tvirtai našlaityne įsitvirtino, kad pradėjo nebepaisyti seselių. Jis pradėjo joms net tvirtinti, kad seselės Gaetos našlaityno nuosavybę paveldėjusios neteisėtai, nes testamente buvo įrašytas truputį kitoks kongregacijos vardas.

— Dėl dokumento jūs nesijaudinkite, — tariau ramindamas seseles. — O tam vyrui pasakykite, kad nuo šios dienos našlaitynas pereina popiežiaus komisijos žinion. Nuo Naujų Metų jis atleidžiamas iš savo pareigų. Visa tai jam praneškite raštu, pasilikdamos sau dokumento kopiją. Bet, kol vyks statyba, mano žodis tuose namuose ir finansų atžvilgiu, ir mergaičių auklėjimo reikalu bus lemiamas.

Abiem seselėm pritariant, o provincijolei miegant čia pat prie stalo, laimingai pabaigėm derybas ir ėmėmės darbo.

BERNIUKŲ NAMAI

Galvodamas apie Gaetos našlaityną, kartą nuvykau į Alatrio miestą ir radau kitą uždavinį. Alatrio vyskupas turėjo neblogą pastatą Trivigliano miestelyje, kur klierikai praleisdavo vasaros atostogas. Tame po karo gražiai atstatytame name vyskupas norėjo įrengti berniukams našlaityną. Aš turįs jam būtinai padėti. Po pietų jis nusivežė mane į Trivigliano ir parodė tą seminarijos vilą.

Apsiimti steigti naują našlaityną, nepradėjus Gaetos statybos, buvo neišmintinga. Todėl vyskupui pasakiau — ne. Bet jis mane tol nepaleido ir tol visokiais būdais įtikinė-

jo, kol pasakiau — taip, žinoma, su sąlyga, kad vyskupas priims bent 15 Gaetos berniukų. Vyskupas sutiko.

Nežinojau, kiek naktų prarymojau, galvodamas apie pinigų našlaitynams, bet vieną dieną sužibėjo viltis. Tą dieną J. E. vysk. V. Padolskis atsi-vedė į mano raštinę kun. Antaną Brišką ir paprašė mane parūpinti jam prelado titulą. Išgirdęs visus kun. Briškos nuveiktus darbus, nuėjau pas seselę Pascalina ir išdėsčiau jai vyskupo Padolskio prašymą ir Trivigliano bei Gaetos našlaitynų reikalą. Kun. Briška žadėjo paaukoti tiems našlaitynams 2.000 dolerių.

Seselė Pascalina sutiko vysk. Padolskio prašymą pristatyti, kur reikia, ir aš lengvesne širdimi pradėjau žiūrėti į abiejų našlaitynų ateitį. Dviejų tūkstančių dolerių, žinoma, neužteks, bet tais pinigais šį tą buvo galima pradėti. Jei Cisternos ir Gaetos seselės įvykdys mano planą, kelių mėnesių bėgyje bus galima sutaupyti dar kokį tūkstantį dolerių, o kol pabaigsiu visą statybą, vėl praeis keli mėnesiai. Be to, savo žinioje turėjau dar kitus aukų šaltinius, kurie niekuomet neišsieikvodavo. Dideliam reikalui esant, galėjau prašyti paties popiežiaus pagalbos. Jis padėjo ne kartą, jis tikrai padės ir toliau. Taigi, žiūrint iš visų pusių, mano planai pradėjo darytis realūs, ir širdies gilumoje dėkojau ne tik Alatrio vyskupui už pasiūlymą, bet ir kardinolui Micara, kad liepė kraustyti iš Cisternos.

Mane ypatingai drąsino ne tiek pinigai, kiek pats Alatrio vyskupas ir Don Giuseppe Capone, numatytas Trivigliano našlaityno direktorius. Pažinau Alatrio vyskupą jau keletą metų, girdėjau apie jo didvyriškus darbus karo metu ir

(nukelta į sekantį puslapį)

• Bažnyčia ir politika

Šiuo metu, tur būt, mažai kas besipiktina civilinių teisių demonstracijose dalyvaujančiais kunigais ir seselėmis, tuo pačiu liudijančiais Kristaus įsakymą mylėti bet kokį artimą. Tačiau naujas įvykis sukėlė diskusijas dėl kunigų dalyvavimo kitoje viešojo gyvenimo srityje. Niujorke vykstant miesto burmistro rinkimams, presbiterijonų bažnytinė vadovybė pareiškė, kad atėjo laikas pakeitimams miesto administracijoje. Ši pareiškimą vienas iš kandidatų interpretavo kaip agitaciją už jo oponentą. Kilo ginčai, ar dvasiškai turi teisės kištis į politi-

NAŠLAIČIAI... (iš 390 psl.)

neabejojau, kad jis visą savo energiją pašvęs steigiamam našlaitynui. Don Giuseppe Capone, senas ir artimas mano bendradarbis, degė ta pačia ugnimi, kaip ir vyskupas, ir vis mane nustebindavo savo darbo rezultatais. Jis visuomet buvo optimistas, visuomet plaukdavo skolose, bet juse nepaskėdavo, ir visuomet turėjo realistiškų planų. Jo suorganizuotos vaikų stovyklos buvo pavyzdingos. Toks talentingas kunigas galėjo būti ne tik geras administratorius, bet ir puikus auklėtojas. Įsteigęs gerai tvarkomą našlaityną, jis parodys pavyzdį apylinkės našlaitynams, reikalingiems būtinų reformų.

ką, ar tuo nepažeidžiamas Bažnyčios ir valstybės atskyrimas šiame krašte.

Šiaip "The New York Times" dienraštis yra už Bažnyčios ir valstybės atskyrimą, tačiau šiuo klausimu X. 25 d. vedamajame taikliai rašė: "Toji bažnyčia, kuri šių dienų pasaulyje visai nesidomėtų visuomenine aplinka ir už ją nejaustų jokios atsakomybės, būtų neapginamoj pozicijoje. Kaip, pavyzdžiui, bažnyčių vadovybės ir nariai galėtų stovėti atokiai kovoje už civilines teises?... Tas pats principas galioja klausimuose dėl miesto savivaldybės. Jei baž-

nyčia — bet kuri bažnyčia — yra įsitikinusi, kad socialinės negerovės yra tiek paplitusios, kad reikia pakeisti miesto administraciją, tai, taip viešai pasakydama, bažnyčia nepažeidžia bažnyčios ir valstybės atskyrimo principo".

Kaip Bažnyčios manipulavimai politikoj, taip ir visiškas Bažnyčios izoliavimasis nuo visuomeninių reikalų kenkia pačiai visuomenei. Reikia tikėtis, kad tiek bažnytinė vadovybė taps jautresnė savai atsakomybei tarti svarų žodi, kai jo reikės, tiek viešoji opinija bus pasirengusi jį priimti gera valia.

KLAUSIMAI APIE MIŠIŲ APEIGŲ PAKEITIMUS

"L. L." redakcija ruošia platesnio masto apklausinėjimą sužinoti, kiek Mišių apeigų pakeitimai yra prigiję išeivių lietuvių visuomenėje. Skaitytojų prašome atsakyti į sekančius klausimus, ypač į pirmąjį:

1. Bendrai paėmus, ar Jums liturginės apeigos: a) patinka; b) nepatinka; c) nors anksčiau patiko, dabar nepatinka; d) nors anksčiau nepatiko, dabar pradeda patikti. Kas Jums patinka (ar nepatinka) ir kodėl?
2. Ar dalyvavimas Mišiose Jums pasidarė prasmingesnis?
3. Ar naujose apeigose galima daugiau pajusti, kad rišamės su kitais Mišių dalyviais? Kas skatina tą jausmą ar įsitikinimą?
4. Ar prasminga Mišiose melstis lietuviškai? Ar norėtumėte, kad Mišios ištisai būtų vien lietuvių kalba?
5. Ar mėgstate tradicines giesmes? Ar neįsijaučiate trūkumo mūsų giesmių repertuare? Ar būtų galima giedojimą pagerinti?
6. Ko, Jūsų nuomone, Bažnyčia labiausiai siekia ta pamaldų reforma?
7. Ar yra Jums paaiškėjusi apeigų pakeitimų prasmė (pvz. vyno ir ostijų atnešimas prieš aukojimą)? Jei taip, tai kokiu būdu paaiškėjo: per pamokslus, skaitant ar kitaip?
8. Ko ateityje pageidautumėte dėl religinių apeigų?

Atsakymus prašome pasiųsti "L. L." redakcijai iki 1966 m. I. 10 d. Pageidaujame, kad jie būtų pasirašyti vardu ir pavarde su at-sakančiojo amžiumi, lytimi ir gyvenamąja vieta (šiomis žiniomis bus naudojamos, ruošiant medžiagą spaudai).

TEKRAHO MIRGESYS

KORNELIJUS BUČMYS, O.F.M.

ALPHA VILLE

Vienas iš produktingiausių prancūzų „nouvelle vague“ srovės režisorių Jean-Luc Godard, nors gerokai pagarsėjęs ankstesniais filmais, tik šią vasarą sulaukė stambesnių įvertinimų, laimėdamas pirmas premijas vakarinio Berlyno ir Triesto tarptautiniuose festivaliuose su savo filmu „Alphaville“. Jokių būdu negalima tvirtinti, kad šis kūrinys sulaukė visų sutartino teigiamo įvertinimo. Tai daugiau avant-garde atstovo bandymų išdava, beieškant naujų išraiškos formų. Jungiant daugelį smulkesnių elementų, iki šiol pastebėtų mokslinės populiarizacijos, šnipų, nusikaltėlių bei seklių filmuose, Godard bando žiūrovą įvesti į ateities fantastinę valstybę, kur žmonės bejėgiškai paklusę visa valdančiam mechanizmui — automatiškam komputeriui „Alpha 60“. Veržlus šnipas, prisidengęs žurnalisto vardu, atvyksta į paslaptinę Alphaville centrą. Jam pavesta sunaikinti paslaptingo mechanizmo kūrėją dr. von Braun. Atsilaikant prieš įvairius pavojus, kurie suklypdė jo ankstesnius kolegas, šnipas išiveržia į komputerio centrą, sunaikina profesorius, bet išgelbsti jo dukterį, jau visiškai atsidadusią naujos bendruomenės mechaniniams dėsniams.

Režisorius simboliškai bando perspėti sumodernėjimo grėsmę, visą modernią eg-

zistenciją paverčiant automatiška ir nebejautria buitimi. Pavaizduojant gana niūrų automatinės valstybės centrą, filmavimo darbai atlikti Paryžiuje. Parinkus eilę modernių viešbučių bei įstaigų pastatų, efektui sustiprinti, įvesta aštrių kontrastų. Kambarių, vestibulių bei koridorių stipriomis neon lempom peršviestai visumai priešpastatomos niūrios ir neapšviestos nakties gatvės. Elektroniniai bei įvairūs mechaniniai garsai nemaža prisideda prie slegiančiųjų filmo momentų išryškavimo. Tarp eilės beveik nekalbančių veikėjų kiek ryškiau pasirodo Eddie Constantine ir Anna Karina. „Nouvelle vague“ srovės, bet ypač režisoriaus Godard gerbėjų šis filmas įvertinamas šedevru, kai eilė vertintojų tai laiko pseudofilosofišku tuščiažodžiaivimu ir blaškymusi tarp naujų išraiškos formų. Iš eilinių žiūrovų, lankančių kino teatrus vien dėl lengvos pramogos, ne vienas, nusivilęs ir įtūžęs, išeis iš salės, nesulaukęs filmo galo.

JULIET OF THE SPIRITS

Ar daug kas pajėgė išvelgti į atskiro asmens vienvėsią problemų nagrinėjimą filme „La Strada“? Ar daug kas bandė pro sensacingą paviršių giliau žvelgti į aštrų visuomeninio gyvenimo lukštenimą filme „La Dolce Vita“? Pagaliau „8 $\frac{1}{2}$ “ autobiografiniai tyrinėjimai ir keliami klausimai ar buvo suprasti, ar visa tai aukštai vertinta ir girta

vien todėl, kadangi surežisuota taip garbinamo Federico Fellini? Panašiai, kaip Godard pagamintą „Alphaville“, taip ir „Juliet of the Spirits“ vertinimą gali nulemti mados dvasia. Ne vienas tarsis, jog nepatogu ir nesaugu nelaiykėti šedevru filmo, kurio autoriumi yra Fellini. Tačiau pasiteiravus apie filmo simbolizmą bei vaizdines priemones, ne vienas tepatrauks tik pečiais...

Ši pirmąjį Fellini spalvotą filmą gal būtų galima palaikyti lyg moteriškąja „8 $\frac{1}{2}$ “ laida, nes čia irgi režisorius įjungia nemaža jo šeimos davinį, pagrindinį vaidmenį pavesdamas žmonai Giuliettai Masinai. Dalinai fantastiniame, dalinai realistiniame stilijuje Fellini seka irstančios šeimos įvykius, kurie ypač paaštrina mi pagrindinės veikėjos vizijomis. Svajonėse jungdama praeities atsiemtus laimėjimus ir neįvykdytus troškumus, Julieta nesėkmingai bando išrišti dabarties problemas. Jausdama, kad vyras stengiasi nuo jos nutolti, stropiai ieško atramos ir žmogiško nuoširdumo bent savo šeimos narių tarpe. Tačiau viena iš seserų pasirodo paviršutiniška televizijos pranešėja, kita nuolat smerkianti Julietos naivumą. Net motinai pasinėrus aukštesnės klasės tuštybėse, Julieta užsidaro nerealiose svajonėse, kurias daugumoje išsūkia spiritizmo seansai ir praeities prisiminimai. Vaikystės šmėkloms vis dažniau drumsčiant kasdienybę, Julieta pa-

tiria ir sukrečiančių pasėkų. Seklių agentūroje užsitikrinusi vyro neištikimumą, Julieta lyg bando jam atsikeršyti, priimdama ištaigingos kaimynės kvietimą dalyvauti pokyly. Nors pasitaiko progų papildyti neištikimybei, vaikystės scenų prisiminimas padeda išvengti klaidos ir sugražina į šeimos židinį. Pagaliau nugalėdama visą eilę dramatiškų vizijų ir atsispjusi jų gundymams, Julieta galutinai subręsta. Gana artimai kitų Fellini filmų, ypač "Nights of Cabiria", pabaigai, Julieta tvirtai ir viltin- gai žvelgia į ateitį.

Giulietta Massina pagrindinėje rolėje pagauna žiūrovų dėmesį ir užuojautą. Šalutinėse rolėse pasirodo eilė pažįstamų veidų, kaip Sandra Milo, Sylva Koscina, Valentina Cortese ir kt. Egzotiniai ir kasdieniai gyvenimo aspektai pristatyti žaviose spalvose, kartais net labai mįslingų scenarijų fone. Nors lėtas veiksmo tempas ir derinasi su svajomis bei vizijomis perpintu turiniu, bet pustrėčios valandos filmas kai kam gali pasirodyti per ilgas ir net nuobodus. Filmas rezervuotinas vien pilnai su- brendusiems.

THE AGONY AND THE ECSTASY

Garsus Renesanso laikotarpio popiežius Julius II, žinomas dėl politinių ir karinių užmasčių bei didelio rūpinimosi menu, neišvengiamai susiduria su kita didžia ir visiems laikams įspūdi palikusia asmenybe — Michelangelo Buonarotti. Kariaujantis ir politikuojantis popiežius priverčia genialų architektą, poetą ir skulptorių imtis teptuko ir išdekoruoti Sikstinos koplyčios lubas. Du taip skirtingi charakteriai dažnai susikerta, pasilikdami prie savo užsispyrusių nuomonių, nevengdami net aštresnių išraiškų. Abu ta-

čiau jungia ta pati meno meilė. Pakartotinai pakluses popiežiaus liepimui, meno genijus paskęsta ilgoje kūrybos agonijoje ir su tuo surištoje fizinėse kančiose. Tik atbaigto darbo ekstazėje abu dar labiau įvertina vienas kitą ir supranta šio bendradarbiavimo reikšmę visoms ateities kartoms.

Sir Carol Reed surežisuotame filme visa tai perduodama gaviomis spalvomis didingų scenarijų fone. Daugiau gilinantį į pagrindinių veikėjų charakterizaciją, režisoriaus sėkmingai išvengė gausnių masinių scenų ar siužeto apkaišymo šalutiniais epizodais. Abu pagrindiniai artistai — Charlton Heston, kaip Michelangelo, ir Rex Harrison, kaip Julius II, prideda dar po vieną puikią charakterizaciją prie eilės garbingų praeities vaidybos portretų. Ypatingo pagyrimo ir dėmesio nusipelno filmo įvade pristatoma Michelangelo kūrinį apžvalga. Suaugusiems ir jaunimui.

SALLAH

Jaunos Izraelio valstybės dar jaunesnėje filmų istorijoje tai pirmas komiškas filmas, pastatytas bendromis žydų imigrantų režisorių ir artistų pastangomis. Nespalvotame, arti dviejų valandų besitęsiančiame filme režisoriaus Ephraim Kishon, kartu paruošęs ir originalų filmo tekstą, sklandžioje komedijoje nuotaikingai pasišaipo iš eilės naujosios Izraelio valstybės aspektų — biurokratinės painiavos, gausių politinių partijų rungtynių, kolchozinio gyvenimo trūkumų ir pan. Neišsilavinęs pusamžis žydas su gausia šeima atvyksta iš rytinių kraštų ir tuoj žvalgosi kur čia teka pažadėtos medaus ir pieno upės. Giliausiai nusistatęs vengti bet kokio darbo, bando

pragyventi iš azartinių lošimų ir trumpų, bet apgaulingu partarnavimų. Gausią ateivių šeimą patalpinęs vieno kambario apgriuvusioje lūšnoje, tėvas visai bando išgauti leidimą persikelti į normalų pastatą, kas galutinai komiškų situacijų pasėkoje ir pavyksta. Patriarchališko tėvo vaidmenį tikrai puikiai pasirodo vos 29 m. artistas Haym Topol. Prie filmo pasisiekimo prisideda ir kylančios Izraelio artistės Geula Noni bei Gila Almogor. Filmas tinkamas ne tik suaugusiems, bet ir jaunimui.

TO DIE IN MADRID

Pusantrios valandos dokumentinis nespalvotas filmas, paruoštas prancūzų režisoriaus Frederic Rossif, prisiminimų rinkinio stiliuje pavaizduoja 1936-1939 m. Ispanijos civilinį karą. Pasinaudojant tuometinėmis prancūzų, rusų, vokiečių, anglų bei amerikiečių filmų kronikomis bei foto nuotraukomis, bandoma nuosekliai pavaizduoti tiek daug auku pareikalavusio karo pradžią ir jo eigą. 33 mėnesius trukusiame kare kovoja ne vien ispanai prieš ispanus, bet sukilėliams padeda Italija ir Vokietija, kai respublikonų pusėje reiškiasi sovietinės Rusijos ir kitų kraštų trupės. Autorius sakosi įvykius pristatęs bešaliai. Vaizduose pastebima abiejų kovojančių pusių drąsa, pasiaukojimas ginamai idėjai, o be to ir žiaurumai su priešininkais, tačiau komentaruose pakartotinai išreiškiamas perdėtas palankumas respublikonams ir kairiesiems bei gaižūs užmetimai generolo Franko bandymams atstatyti tvarką pairusiam krašte. Toks šališkumas sumažina filmo dokumentinę bei artistinę vertę ir padaro daugiau slaptos Ir tyliai besiskverbiančios propagandos įrankiu.

GYVAS LIETUVIŠKAS ŽODIS

Marijos Nekaltojo Prasidėjimo Seserų vadovaujame mergaičių bendrabutyje Putname, Conn. (JAV), visada buvo kreipiama daug dėmesio į lietuvių kalbą. Šiomet įvyko nauja permaina. Apie ją redaktoriui parašė to sumanymo autorė Sesuo M. Jurgita (Martytė Saulaitytė). Talpiname šias mintis tikėdamiesi, kad šiuo projektu gal galėtų pasekti kiti lituanistinių mokyklų mokytojai.

VIII. 24

Šiais metais nutariau, kad reikia ką nors daryti su lituanistika, kad būtų gyva. Tai gimnazisčių kursas vadinsis: GYVAS LIETUVIŠKAS ŽODIS. Reikės ir tradicinių dalykų įvesti — kitaip būtų persaldu, bet remsimės dabartim (kiek apie ją išmanau). Žval-

giausi po spaudą ir nutariau, kad geriausia mums bus "Laiškai Lietuviams". Tai užsakysime apie 25 prenumeras vieneriems metams. Net negaliu įsivaizduoti, kaip smagu bus, kai visos turės tą patį prieš akis ir tai ne iš pe-reito šimtmečio.

IX. 29

Negaliu Jums pasakyti, kaip džiaugiaus (ir visos džiaugė-mės) rugsėjo mėnesio "Laiš-kais Lietuviams". Kai tik bu-vo proga, visus raginau per-žiūrėti ir paskaityti... Mergai-tėms kalba dažnai persunki, kaip ir būtų su bet kokia rim-ta lietuviška literatūra. Bet tai nebuvo kliūtis. Jos išmoko daug žodžių visai natūraliai, nes dėmesį palaikė pati tema.

Mergaitėms patinka žurna-las — kokia laimė, kad jis pa-trauklus! Dauguma atsiliepi-mų yra apie komunizmą, bet juk "L. L." nuopelnas, kad tą komunizmą galėjo taip gyvai

pristatyti. Kalbėjome, kad ka-da nors galėsime (gal Vasario 16 proga) paruošti informaciją apie komunizmą jų gimnazi-joje, remiantis "L. L."

Caron straipsnį daugumas perskaitė... Po to klasėj buvo labai geros diskusijos ir ma-nau, kad daug atsiekėm. Pa-mokas turim kasdien po pus-valandį, tai galim nemažai nu-veikti. Šeštadieniais turim 45 min. diskusijas; tam vartosiu ankstyvesnius "L. L." nume-rius tėvų-jaunimo klausimais, kaip siūlėte... Yra toks didelis dalykas, kad domisi lietuvišku žurnalu.

X. 6

Su vyresniosiomis mergaitė-mis turėjau šiandien atskirą pamoką. Keletas pasisakė, kad jos jaučia, jog nuoširdžiau ra-šo, kai rašo lietuviškai, o ne angliškai, nors pats žodynas labiau ribotas.

*Sesuo M. Jurgita,
Putnam, Conn.*

1965 METŲ TURINYS

ĮVAIRŪS STRAIPSNIAI

Redakcijos žodis — <i>Redaktorius</i>	1
Gilėjantis žvilgsnis į Bažnyčią — <i>dr. A. Liulevičius</i>	6
Pasauliečių veikla šeimoje, parapijoje ir labdaroje — <i>V. Kleiza</i>	12
Alkoholizmas — <i>K. Bagdonas</i>	15
Jaunuomenės auklėjimas — sovietizacijos priemonė Lietuvoje — <i>G. Procuta</i>	20 47
Tremtis kaip istorijos reiškinys — <i>prof. J. Eretas</i>	41 76
Nepavykęs bandymas — <i>P. Pakalnis</i>	56
Gailestingumo darbai — <i>A. Grauslys</i>	58
Žodis ir veiksma — <i>St. Yla</i>	62
1964 metų filmų derlius — <i>K. Bučmys, O.F.M.</i>	70
Pokalbis apie pamaldų reformas — <i>Ant. Nakas ir K. Trimakas, S. J.</i>	83
Buvau išalkęs ir jūs mane pavalgydinote — <i>A. Grauslys</i>	96
Pagarba duonai — <i>A. Grauslys</i>	98

Fidel Castro viščiukai — <i>P. Pakalnis</i>	103
Laisvė ir laisvėjimas — <i>K. Trimakas, S. J.</i>	110
Laisvas laisvės svarstymas — <i>J. Bogula</i>	114
Komunistų bloko skilimas ir Lietuvos išlaisvinimas — <i>Prof. J. Eretas</i>	120
Studentai ir organizacija — <i>J. Boguta</i>	125
Duok man gerti — <i>A. Grauslys</i>	138
Tėvams ir motinoms — <i>L. Andriekus, O.F.M.</i>	144
Santykiai tarp tėvų ir bręstančio jaunimo — <i>P. Razminas (pirmoji premija)</i>	148
“Žemės drebėjimas” Čilėje — <i>P. Pakalnis</i>	166
Pirmieji išpūdziai našlaitynų aplankius — <i>L. Bačinskaitė, R. Molekaitis</i> .	
<i>E. Radavičius, I. Šimonytė ir V. Tijūnėlytė</i>	168
Skaudi dvidešimt penkių metų sukaktis — <i>ryšk. V. Brizgys</i>	184
Tėvai ir bręstantis jaunimas — <i>J. Juškaus kas (antroji premija)</i>	186
Nuoga apdengti — <i>A. Grauslys</i>	193
Naujo kunigo palaiminimas Lietuvai — <i>K. Žemaitis</i>	195
Šis tas apie foto meną — <i>A. Kezys, S. J.</i>	196
JAV negrų kovos — <i>P. Pakalnis</i>	203
Naujasis vyskupas prabilo — <i>Redaktorius</i>	217
Pasauliečiai ir ganytojai — <i>ištrauka iš Konstitucijos apie Bažnyčią</i>	219
Pasaulietis krikščionis ir kunigas — <i>prel. V. Balčiūnas</i>	222
Algimantas Kezys, S. J. — <i>Hugh Edwards</i>	226
Pakeleivį į namus priimti — <i>A. Grauslys</i>	238
Rasiniai klausimai filmuose — <i>K. Bučmys, O.F.M.</i>	249
Religijos spauda okupuotoje Lietuvoje — <i>K. Trimakas, S. J.</i>	256
Prieš kunigus — <i>(ištraukos iš sovietinės spaudos ir komentarai)</i>	260
Komunistų pastangos išsiskverbti į vaikų sielas — <i>(ištraukos ir komentarai)</i>	266
Bažnyčios komunistų okupuotoje Lietuvoje — <i>(ištraukos)</i>	273
“Perauklėjimas” mokyklose — <i>(ištraukos ir komentarai)</i>	274
Vietoj religijos — raudonas kaklaraištis? — <i>(ištraukos ir komentarai)</i>	277
Klaiki jaunųjų ateistų veikla — <i>(ištraukos ir komentarai)</i>	280
Save laiko “objektyvia idealiste” — <i>(ištraukos ir komentarai)</i>	282
Studentai: apsisprendę komjaunuoliai? — <i>(ištraukos ir komentarai)</i>	284
Tik pusė žmogaus — <i>(ištraukos ir komentarai)</i>	286
Ar religija Lietuvoj žlunga? — <i>(ištraukos ir komentarai)</i>	287
Tik atsisakius spaudos — <i>Redaktorius</i>	288
Būkit palaiminti! — <i>St. Yla</i>	290
Vyras ir moteris — <i>Vyt. Bagdonavičius, M.I.C.</i>	294
Kalini sušelpiti — <i>A. Grauslys</i>	299
Jaunuolio vystymasis tarp dviejų kultūrų — <i>prof. V. Bieliauskas</i>	328
Ateitininkai ir skautai stovyklauja — <i>A. Saulaitis, S. J.</i>	336
Ligonį aplankyti — <i>A. Grauslys</i>	340
Teilhard de Chardin — <i>J. Kubilius, S. J.</i>	364
Jaunimo Kongresas — <i>A. Zaparackas, V. Kleiza, E. Vilkas</i>	372
Numirusį palaidoti — <i>A. Grauslys</i>	375

AKIRAČIUS PLEČIANT

Mišios ir rožinis — <i>Redaktorius</i>	23
Spaudos uždaviniai — <i>Atsakymas į anketą</i>	50
Antanas Smetona laiko perspektyvoje — <i>A. Valatkaitis</i>	126
Kunigas ir lietuviškumas — <i>I. Regienė</i>	164
Ar tik ne čia nesėkmių priežastis — <i>P. Mačernis</i>	206
Įvesti Bažnyčios įsakymą melstis protėvių kalba — <i>J. Kaseliūnas</i>	240
Reikia kelti išeivių pastoracijos reikalą — <i>K. Trimakas, S. J.</i>	241
Vienašališkas balansavimas nepasitaraujama tiesai — <i>Pr. Pauliukonis</i>	315
Kuriai tiesai tarnaujame? — <i>A. Valatkaitis</i>	317
Studentai apie išeivijos literatūrą — <i>M. Matulionis ir A. Zailskaltė</i>	346
Melstis lietuviškai — <i>J. Kaseliūnas ir K. Trimakas, S. J.</i>	380
Pastoracija Pietų Amerikoje — <i>L. Zaremba, S. J. ir J. Bruikas, S. J.</i>	382

ATSINAUJINANČIOJ BAŽNYČIOJ

Pokalbis tarp kunigų ir pasauliečių — <i>Redakcija</i>	245
Šventraščio vakarai — <i>A. Saulaitis, S. J.</i>	320

Popiežius Jungtinėse Tautose, Vyskupų senatas, Religijos laisvės deklaracija — <i>Redakcija</i>	355
Kas dvideidis Lietuvoj — <i>A. V.</i>	356
Bažnyčia ir politika — <i>Redakcija</i>	391

GYVENIMO IŠMINTIS

Plečiasi darbo dirva — <i>Br. Krištanavičius, S. J.</i>	130
Bado šmėkla — <i>Br. Krištanavičius, S. J.</i>	173
Parlamento rinkimas — <i>Br. Krištanavičius S. J.</i>	210
Susitinku su komunistais — <i>Br. Krištanavičius, S. J.</i>	311
Vaikų stovyklos — <i>Br. Krištanavičius, S. J.</i>	342
Našlaičiai ir našlaitynai — <i>Br. Krištanavičius, S. J.</i>	385

JAUNYSTĖS KRYŽKELĖS

Kai sulauksi 20 metų . . . — <i>M. F. C. Caron</i>	32
Susidraugaujant — <i>G. Kijauskas, S. J.</i>	66
Ta puiki dovana — darbo pamėgimas — <i>M. F. C. Caron</i>	101
Kas yra nepriklausomybė — <i>M. F. C. Caron</i>	137
Tėvų santykiai su vaikais — <i>A. Gylytė (Jaunimo pirmoji premija)</i>	157
Mes ir tėvai — <i>A. Hermanas (Jaunimo antroji premija)</i>	208
Septyniolikmetės laiškas tėvui — <i>Irena</i>	248
Niekuomet neteisk — <i>M. F. C. Caron</i>	309
Ir visada suprask — <i>Irena Rušenaitė</i>	310
Žygis į Jungtines Tautas — <i>R. Sakadolskis</i>	310
Jaunimo atsiliepiamai (apie religinę priespaudą okupuotoj Lietuvoj)	353
Būk moteris — visai paprastai — <i>M. F. C. Caron</i>	383
Apie mergaičių konkurenciją — <i>Jaunimas</i>	384

PRIE ŠEIMOS ŽIDINIO

Talentą užkasti — ne auka, bet savimeilė — <i>S. Palubinskienė</i>	24
Dvi pastabos apie išorę — <i>Vyras ir moteris</i>	31
Prie mažojo sūnaus lovos — <i>vert. V. Kundrotienė</i>	61
Vaiko kelias į Dievą — <i>G. Kijauskas, S. J.</i>	92
Liturginiai šeimos papročiai — <i>G. Ivaškienė</i>	134, 170, 205, 251, 321, 350, 384
Dalyvavo trylika — <i>V. Šmaižienė (trečioji premija)</i>	232
Su menku, realiu prisiminimu — <i>L. Germanienė</i>	302
Kas realu ir kas nerea'u? — <i>Pi. Razminas</i>	303
Ištraukos iš rašinių — <i>Konkurso dalyviai</i>	378
Meditation du soir, Impromptu — <i>E. Marijošūtė-Vaišnienė</i>	379

SIELOS LABIRINTAI

Vedybinis gyvenimas po 40-tųjų metų — <i>prof. Vyt. Bieliauskas</i>	51
Kada vedybinis gyvenimas prasideda — <i>prof. Vyt. Bieliauskas</i>	88
Meilė šeimoje — <i>prof. Vyt. Bieliauskas</i>	190, 228

RAIDŽIŲ RINKTINĖS

Knygų recenzijos, literatūrinės pastabos

Amžinas Šekspyro žodis — *dr. R. Šilbajoris* (54), Pokalbis kelyje į tiesą — *V. Cukuras* (160 —
 rec. *dr. J. Girnias* "Žmogus be Dievo". Religinių lūžių prarajose — *dr. J. Pikūnas* (201 —
 St. Ylos "Dievas Sutemose"). Tyras atsiminimų šaltinis — *A. Rūta* (202 — rec. *A. Baranausko*
 "Karklupėnuose"). Dantė ir Beatričė — *A. Tyruolis*. Jūragio eilėraščių rinkinys — *A. Rūta* (304).

Eilėraščiai, ištraukos

A. Vaičiulaitis. "Mūsų žodis ateičiai" — 37. Ištraukos iš Šekspyro "Hamleto" — 54. *Donius* *Re-*
mys, Eilėraščiai 79 - 80. Ištrauka iš *A. Baranausko* "Karklupėnuose" — 203. Iš Dantės "Vita
 Nuova" — 247. *J. A. Jūragio* eil. "Tolimieji mirazai". — 304.

"Laiškai Lietuviams", Tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros mėnesinis žurnalas.
 Redaguoja *K. Trimakas, S. J.* Adresas: 2345 W. 56th St. Chicago, Illinois. 60636. U. S. A.

KONCERTAS

“Laiškų Lietuviams” 1966 m. metiniame parengime kovo 12 d., šeštadienį, Jaunimo Centre, rečitalį išpildys Čikagoje dar niekada nekonzertavęs lyrinis tenoras Antanas Pavasaris, kuris, neseniai atvykęs iš Pietų Amerikos, šiuo metu gyvena Los Angele. Solistas, 1946-1943 m. lankęs Valstybinę Muzikos Aukštąją Mokyklą Stuttgarte, persikėlęs į Venecuėlą, 1953 m. baigė Caraco muzikos konservatoriją (Escuela Superior de Musica). Dainavo Caracas Miesto Operoje, atlikdamas tenoro roles “Figaro vestuvėse”, “Rigollete”, “Traviata”, “Aida”, “Carmen” ir kitose operose. Įvairiose radijo ir televizijos programose yra laimėjęs pirmąsias vietas. Nuo 1962 m. persikėlė į Los Angeles.

KONKURSAS

APIE

JAUNIMĄ

Didžiai vertindami paskelbtuosius Jaunimo Metus, “Laiškai Lietuviams” jungiasi į talką juos prasmingai paminėti. Tuo tikslu žurnalo redakcija skelbia rašinio konkursą tema “Jaunimo gyvoji atsakomybė dabarty” (atsakomybė apibūdinama gvajava, kad jos aptarimu išryškėtų jos pagrindas ir praktika: 1) jos pagrindas, ją išvystant iš pačios jauno žmogaus būties bei jo bendravimo su kitais šeimoj, draugų rately, tautoj, išeivioj, žmonioj ir krikščioniškoj bendruomenėj; ir 2) jos praktika, ją svarstant konkrečiose gyvenimo situacijose).

Rašinys (straipsnis, beletristinis vaizdelis ir kt.) turi būti ne ilgesnis kaip 3000 žodžių, pasirašytas slapyvardžiu ir išsiųstas kartu su atskirame vokelyje idėta tikraja autoriaus pavarde bei adresu “Laiškų Lietuviams” redakcijai, 2345 W. 56th St., Chicago, Ill. 60636, U.S.A. Konkurso terminas — 1966 m. vasario 1 d. (pašto antspaudo data). Atsiųsti rašiniai tampa žurnalo nuosavybe ir gali būti jame spausdinami. Skiriamos trys premijos: I — 70 dol., II — 40 dol. ir III — 30 dol.

Ta pačia tema skelbiamas rašinio konkursas ir jaunimui, ne vyresniam kaip 20 metų amžiaus (rašiniai turi būti pažymėti “jaunimo konkursui”). Skiriamos dvi premijos: I — 30 dol. ir II — 20 dol.

PADĖKA

Nuoširdžiai dėkojame visiems “L. L.” leidimą remiantiems. 25 dol. aukojo kun. J. Daknys (Chehalis). 7 dol. aukojo J. Bulotienė, A. Blaski (Čikaga); S. Vidmantas (Melrose Pk.); 6 dol. J. Balušis (Čikaga); 5 dol. S. Vilūnas, D. Liepas, V. Ausevičius (Čikaga); J. Kijauskas (Euclid); A. O. Jurskis (Philadelphia); 4 dol. R. Mozoliauskas, E. Jankauskienė, J. Grigaitis, A. Pežinis; B. Malinauskas, O. Babušienė (Čikaga); A. Lauraitis (Cicero), V. Norvilas (Monroe); 3 dol. P. Odinas, E. Geštautas, S. Giedrimas (Čikaga); A. Margelevičienė, V. Knyvaitė (Toronto); 2 dol. P. Marcinkus, P. E. Aglinskas, S. B. Matutis, H. Bagdonas, P. Balčiūnas, K. Vaičaitis, M. Sodonis, S. Prieglauškienė, A. Grigonis, J. Gribūnas, Matienė, M. Eidrigėvičienė, B. Martinaitienė, V. Kupcikevičius, O. Kasperskis, V. Butkus, Z. Petkus, J. M. Bosas, B. Galeckienė, E. Vengianskas, J. K. Cijūnelis, E. Eidėnas, V. Bažaitis, B. Eringis, Dr. F. Tallat-Kelpša, Z. Rumša, V. Mitkus, J. Miceika, A. Čepėnas, J. Biliūnas, J. Vaineikis, J. Česna, O. M. Savonis, A. Kraučeliūnas, A. J. Lakas, B. Mikulskienė, J. Mockaitis, O. Tamulevičienė, P. Gedvilė, E. Eidinas, S. Kybartas, R. Rudaitytė, Dr. O. Gariūnienė, M. Momkus, O. Bakaitis, J. Kregždė, A. Skrupskelienė, A. Dundulis, L. Kupcikevičius, L. Vyšniauskas, J. Krasauskas, V. Denovage (Čikaga), J. Juodis, V. Aviža, Rev. A. Kardas, Dr. E. Mekys, Rev. J. Krivickas, J. Brazaitis (New York), J. Bakšys, S. Žulpa, Č. Senkevičius (Canada).

2345 West 56th Street, Chicago, Illinois 60636